

JUBILÆUMS - SKRIFT

Tryk:
Roskilde tekniske Skole
Grafisk afdeling

Roskilde

Borger- Haandværker- og Industriforening

R.B.H. og I.

Ved
Harald Møller

150 år

1840 - 26. oktober - 1990

Roskilde i september 1990

Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening blev stiftet den 26. oktober 1840 og fejrer derfor i år sit 150 års jubilæum.

Foreningens sekretær og kasserer Harald Møller har påtaget sig den opgave at skrive dette festskrift i anledning af vort jubilæum, og har løst denne på en særdeles god måde, hvorfor jeg på bestyrelsens vegne bringer ham en oprigtig tak for en god indsats.

Af beretningen fremgår det, at Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening er den ældste af sin art i hele landet. Gennem sit virke har den sat sit præg på Roskilde by - ikke mindst i de første 100 år - samt virkelig betydet meget for mange af byens borgere. Udgivelsen af festskriftet sker i ønsket om at fastholde og erindre den idealisme og det arbejde som gennem generationer er udført til gavn for foreningen og Roskilde by.

Forventningerne til foreningens fremtid er usvækket. Vi ved, at der blandt foreningens medlemmer altid vil være personligheder, som vil føre arbejdet for Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening videre.

Roskilde i september 1990

K.M. Nielsen
formand

Bestemmelser

§

Gaardværks- og Borgerforeninger

indtagne af Medlemmernes Aabte ved Selsteds
Stiftelse d. October 1840; Aabte ved en Forsamling den 3de November

1843.

Foreningens stiftelse

Der var engang. Sådan begynder alle gode rigtige eventyr og således begynder også eventyret om *Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening* - som i år 1990, den 26. oktober fejrer sin 150 års stiftelsesdag. Der var engang en brav, stabil og agtværdig snedkermester - hans navn var L. Hansen. Han boede i den skønne by på Sjælland, der havde den dejligste domkirke i hele det lille land. Ja - i den kolde januar måned i det herrens år 1840 - havde den dejlige domkirke været rammen om bisættelsen af landets fader - den gamle konge - Frederik den VI. Denne konge var højt elsket af sit folk på grund af sin nøjsomhed og pligtfølelse - men retfærdigvis skal det siges, at vi under ham i 1807 mistede vor flåde, ved hvilken lejlighed København blev bombarderet af englænderne. Dette kunne vor Snedkermester tale med om, for som ung mand, født i 1782 i den gamle klosterby Maribo, var han kommet til København for at lære snedkerfaget. Han havde sågar stået vagt ved Vesterport, havde set bomberne sprænge rundt på gaderne og Vor Frue's stolte spir blive et bytte for luerne. Disse oplevelser havde han fælles med en god ven, Tømrmester L. Weber, som også i sin tid havde deltaget i kampene mod »Englænderen«. I baghovedet på vor Snedkermester lurede også mindet om statsbankerotten i 1813, og at vi efter 434 år ved freden i Kiel efter Napoleonskrigene havde mistet Norge til Sverige. Men trods alt var det dog det daglige liv og håndens arbejde, der nu var det vigtigste i vor Snedkermesters liv udi (ja - vi har naturligvis alle gættet hvor -) Roskilde 1840.

Vinteren stod for døren. Hele sommeren havde L. Hansen talt med sine ligemænd om at samles i de mørke vinteraftener for at drøfte de forskellige problemer (sådanne havde man også på denne tid) - snakke om løst og fast over et glas punch eller måske - som medlemmerne i foreningen stadig gør - mødes for at spille bl.a. en god gang l'hombre. Roskilde var dengang iflg. en folketælling en by med 3138 indvånere, og da snedkermester L. Hansen havde indkaldt til møde med sine standsfæller, undrede det ham ikke, at så forholdvis mange var mødt op denne aften den 26. oktober 1840.

Man kendte jo hinanden, og det var gået fra mund til mund blandt de mænd, der havde interesse for de tanker, som vor snedkermester havde givet udtryk for. Man mødte på *Stadt Hamborg*, hvor gæstgiver og hjulmand Johansen stillede sine lokaler til rådighed for byens velagtede håndværksmestre.

STADT HAMBORG - nu Algade nr. 7.

Stadt Hamborg var beliggende på det nuværende Algade nr. 7, hvor Roskilde Sparekasse - nu Bikubens bygning ligger. I vor forenings lokaler hænger et maleri af *Stadt Hamborg*, som blev overrakt ved vort 100 års jubilæum af Fabrikant C. Christiansen og Direktør Vilh. Pedersen fra Dansk Arbejde Roskilde afdeling. Her i de lavloftede stuer samledes da en del af de Roskilde mestre, som vedtog bestemmelserne for Haandværk- og Borgerforeningen, der herved trådte ud i livet med snedkermester L. Hansen som formand og med skræddermester J. N. Lundstrøm, Snedkermester N. Krag og skræddermester E. C. Pedersen som sin første bestyrelse. Medlemstallet har næppe været stort, men man befandt sig vel ved hverandres selskab, og inden 3 år var gået, var man oppe på 38 medlem-

mer, et meget respektabelt antal efter de forhold og endvidere set i forhold til byens indbyggertal på 3138. Man leder forgæves efter de nærmere omstændigheder ved foreningens stiftelse i 1840. Der findes ingen protokol fra denne tid, og byens avis omtaler heller ikke foreningens stiftelse. Det sidste kan man forstå, for hvad vedkom det dog andre, end de som var involveret. Men tidligt er den 26. oktober 1840 blevet regnet for stiftelsesdag, og gennem årene er jubilæer og runde fødselsdage altid blevet fejret på denne dato eller i dens nærhed. Foreningens ældste protokol fra 1843, gengiver da også året 1840 som foreningens stiftelsesår. (Se aftryk på side 7 af protokollen fra 1843). Denne protokol fra 1843 er stadig i foreningens besiddelse og opbevares til daglig i bankboks, men den var borte i mange år, indtil den tilfældigvis i 1880'erne blev fundet blandt noget gammelt skrammel på et loft i *Trægården*. Vi er meget lykkelige for, at den atter kom i foreningens eje.

Foreningens første love

»Foreningens Hensigt er deels at kunne samles på bestemte Tider til selskabelig Underholdning, deels at bevirke Enighed og gjensidig Velvilje blandt Borgerne o.s.v.«. Således begynder foreningens første love, og det er dejligt at se, at dette er i overensstemmelse med formålet i de nuværende loves §1, dog med andre ord, men meningen er den samme. I Jubilæumsskrifterne fra 1890, 1915 og 1940 er de første 38 navne blevet nævnt i den rækkefølge, disse er indskrevet i protokollen fra 1843. Derfor skal de også nævnes i samme rækkefølge i dette 150 års jubilæumsskrift.

Snedkermester L. Hansen, Tømrermester L. Weber, Murermester C.A. Schulz, Skræddermester E.C. Petersen, Snedkermester N. Kragh, Skræddermester J.N. Lundstrøm, Skomagemester Hald, Snedkermester H.C. Andersen, Smedemester M. Andersen, Smedemester Henrik Rasmussen, Snedkermester J. Nielsen, Malermester Wergmann, Murermester H. Schumacher, Malermester C. Kyhse, Skomagemester Böttiger, Skræddermester Hendriksen, Glarmester Foldman, Papirmagemester Culmsee, Hjulmagemester C. Jensen, Snedkermester G. Løndahl, Drejermester Hans H. Rasmussen, Snedkermester J. Dübiger, Kobbersmedemester Sølvér, Bagemester Guthmann, Handskemagemester Nystrøm, Vejpiquer A. Manniche, Smedemester A. Christensen, Guldsmedemester C.L. Christensen, Uhrmagemester Winsløw, Skomagemester P.N. Grausen, Farvermester P. Rasmussen, Skræddermester E. Nielsen, Skomagemester D. Schumacher, Hjulmagemester Chr. Christensen, Vejpiquer Crone, Høker P.D. Nielsen, Sadelmagemester S. Bodholdt og Skomagemester C. Finken.

1868

Love

for

Borger- og Haandværker- foreningen

i

Noskilde.

Noskilde.

S. A. Müllers Bogtrykkeri.

Mange af disse borgere har indskrevet deres navn i byens historie, ikke blot ved deres virke i foreningen, men også ved deres deltagelse i byens offentlige liv. Således kunne man læse i byens eneste avis i 1840 - Roeskilde Avis og Avertissements-Tidende - at der den 3. januar 1840 blev foretaget valg på Raadstuen. Valgt blev bl.a. Skomagermester T. Böttiger til borgerrepræsentant og til Ligningsborger blev Skræddermester J.N. Lundstrøm genvalgt og nyvalgt blev vor første formand, Snedkermester L. Hansen og Smedemester A. Christensen. Foruden formanden genkender man de andre navne blandt de 38 første medlemmer. Dette viser, at datidens håndværkere allerede da forstod at hævde sig, og ikke var helt så ringe som man ofte har tilbøjelighed til at gøre dem. Kun godt et års tid havde man lokaler i *Stadt Hamborg*. Derfra flyttede man til *Skandinavien* på hjørnet af Olsgade og Kirkestræde. Man samledes her i vintermånederne 3 gange ugentlig, søndag, mandag og fredag. Om man var påvirket af den meget omtale vedrørende Danmarks første grundlov, vedtaget den 5. juni 1849, er ikke let at sige, men ihvertfald blev der også i foreningen vedtaget nye og forbedrede love dette år. Den vigtigste ændring, set med nutidens øjne, var, at man ændrede det gamle navn, *Haandværker- og Borgerforening*, til *Klubben Borger- og Haandværkerforening*. Foreningen lededes fortsat af 3 direktører, hvorfor de nye love er underskrevet af A. Manniche, P. Rasmussen, og F. Pætges.

I året 1868 fik foreningens medlemmer vedtaget nye love ved en generalforsamling den 2. december 1868. Lovene foreligger i trykt form, hvoraf et eksemplar er vedhæftet protokollen. Ved en festmiddag på Hotel *Prindsen*, hvor murermester L. Schumacher blev udnævnt til æresmedlem, udtalte denne i året 1900: »Jeg kom ind i bestyrelsen i 1868 ved en "Revolte"«. Tiden stillede større krav, og uden at ville den gamle bestyrelse til livs, valgtes dog en ny bestyrelse med Fabrikant L. Møller som formand. Det skal lige nævnes, at murermester L. Schumacher var i bestyrelsen fra 1868 til 1893 - heraf de 3 år som formand.

Foreningens formål er nu yderligere udbygget med ordene: »samt at virke til Industriens og Haandværksflidens fremme. De midler, af hvilken Foreningen i dette Øjemed betjener sig, ere følgende:

- a) ugentlige Sammenkomster, hvortil Mandag og Fredag ere bestemt, og Foranstaltninger dels af Baller og dels af Aftenunderholdninger. Betaling for disse vil af bestyrelsen blive at fastsætte.

- b) Foredrag og Discussioner.
- c) Understøttelse af Aftenskolen for Svende og Haandværkslærlinges Uddannelse i Tegning, Skrivning og Regning m.m.
- d) Foreningens Garanti og Understøttelse til Fremme af Roskilde og Holbæk Amters Industrilotteri.
- e) Saafremt Midlerne tillade det. Anskaffelse af Tidsskrifter, Tegninger og Bøger, hvilke paa Forsamlingssaftenerne henlægges i et dertil bestemt Læseværelse.
- f) Jævnlig Møder, hvori Foreningens Medlemmer kunne blive bekendte med gjensidige Frembringelser af industrielle Genstande.«

Samtidig bliver bestyrelsen udvidet fra tre direktører til syv bestyrelsesmedlemmer samt et repræsentantskab på 12 medlemmer. Disse love er underskrevet af L. Møller, H.A. Müller, Chr. G. Zahle, Th. Schwartz, H.J. Andersen, N. Lander og J.N. Jacobsen. Naturligvis er foreningens love ændret mange gange i årenes løb, men her skal blot anføres, at ved en generalforsamling den 13. maj 1895 blev foreningens navn ændret for sidste gang fra Klubben Borger- og Haandværkerforeningen til det nuværende navn Roskilde Borger- Haandværker- og Industriforening.

Foreningens formål er i dag at bidrage til at samle og forene borgerne i Roskilde by og omegn og styrke et venskabeligt indbyrdes forhold mellem dem samt at virke til industriens og håndværkets fremme. Således lyder §1 i de nuværende love, vedtaget på generalforsamlingen den 1. december 1982, underskrevet af: Formand K.M. Nielsen, Svend Aage Larsen, Hans Petersen, M.C. Poulsen, H.C. Jacobsen, Knud Dines Hansen, E. Hammer Jacobsen, Holger Olsen og Svend V. Nielsen.

Foreningens 2 første regnskaber

Det er ikke altid lige let at læse de gamle protokoller. Ikke alle de gamle håndværkere, som har skrevet i protokollerne, kunne skrive skønskrift, men det var jo heller ikke ved pennens hjælp, at de skulle tjene til det daglige brød. At de samtidig på den tid skrev med gotisk håndskrift, gør det bestemt heller ikke lettere at læse, men begge dele gør det faktisk fascinerende at skulle studere disse gamle protokoller. Een ting, man forundres over, er den smukke skrift, som indleder enhver protokol. Der er både stil og elegance over denne skrift, hvilken man kan se af den afbillede forside. Den der har skrevet dette må have næret stor respekt og kærlighed for foreningen. Ligesom børn elsker at høre bedsteforældrene fortælle om gamle dage, så er barnet hos os ikke længere borte, end at også vi holder af at høre stemmerne fra fortiden tale til os fra bladene i de gamle, guldene protokoller.

Man plejer at sige, at regnskaber er tørre og kedelige, men prøv nu at studere foreningens to første regnskaber fra 1. november 1843 til 1. november 1845, som er gengivet på de næste to sider. De giver os et udmærket billede af den tids Danmark. Man begynder med en kassebeholdning fra forrige år på 1 mark og 12 skilling. Man har altså overskud fra de tre forrige år. Man forstod at sætte tæring efter næring. Indkomne restancer 5 Rigsdaler. - Restancer - et for os i dag ikke ukendt problem. Man var, som tidligere omtalt i 1843, 38 medlemmer, og kontingentet på årsbasis var altså 1 Rdl. Den sidste post viser os, at man også dengang havde en åben hånd overfor dem, som ufrivilligt var kommet i nød og trang: »Frivillige Bidrag til de Forulykkedes Efterladte paa Vestkysten af Jylland« - 3 Rdl. og 3 Mark. Dette bidrag bliver af foreningen forhøjet til 5 Rdl. Næste års regnskab viser, at man nu har et medlemstal på 56, en fremgang fra 38, og en fremgang som vi i dag kan misunde dem. Men regnskabet viser også, at man holdt af at komme sammen ved festlige lejligheder. Man arrangerede julebal, maskerade, bal den 9. marts og skovtur den 28. maj.

Regnskab for Selskabsaaret fra 1. November 1843 til 1. November 1844

Indtægt

Rkr & S

Løsfødding fra forrige Aar	1	12
Turkomme Skjæmmer	5	"
Loungent	38	"
Løseligt Livrag til de storslybberes Gjen		
tarbe gaa Profygten af Jylland	3	3

Tilsummen 46 R 4 S 12 S

Skjæmmer 32-5-8

Livrag i Skjæmmer 18 R 5 S 4 S

Roeskilde den 1. November 1844.

Skræver

Lindfrøen Skrog

Udgift

Rkr & S

Skattebetalt af Selskabets Lokale	20	"
Løsgjælder Møhl for Løst	1	5
Til Snekermeister Andersen for en Skod	2	"
Til Snekermeister Nielsen for en Ballotkasse	1	5
Til de storslybberes Gjenarbejde gaa Profygten af Jylland	5	"
Løst af Selskabets Tøjs selvt Tæle	"	12
Skjæmmer	2	"

Tilsummen 32 R 5 S 8 S

Regnskab for Selskabsaaret fra 1. Novbr 1844 til 1. Novbr 1845.

Indtægt

Rkr & S

Løsfødding fra forrige Aar	13	5	4
Turkomme Skjæmmer	2	"	"
Med Selskabet	3	1	8
Med Mønstervæden	48	3	6
Med Skattebetalt d. 9. Martz	19	"	"
Med Skattebetalt d. 28. Mai	55	"	"
Loungent af 16. Marts	56	"	"

Tilsummen 198 R 4 S 2 S

Skattebetalt d. 181-4-12

Løst af Løsfødding 2 R 4 S 8 S

Roeskilde den 1. November 1845.

Skrog F. N. Lindfrøen F. C. Nielsen

Udgift

Rkr & S

Med Selskabet	17	"	6
Skattebetalt Lassen i Løst af Selskabets Lokale	25	"	"
Med Mønstervæden	46	1	6
Med Skattebetalt d. 9. Martz	15	"	"
Med Skattebetalt d. 28. Mai	79	"	"
L. Land forat give en afsluttet Løst d. 1. Novbr	2	1	"
Løst Rasmussen for Tøjs til Selskabets Lokale	"	2	"

Tilsummen 178 R 4 S 12 S

2 - - - -

181 R 4 S 12 S

Betalt leje af selskabslokale 20 rigsdaler, er i næste års regnskab steget til 25 rigsdaler, og denne stigning fortsætter de nærmeste år. Det er jo heller ikke helt ukendt for foreningen. Vedrørende udgiften til snekermeister Nielsen for en ballotkasse til 1 rigsdaler 5 mark og 8 skilling samt til drejer Rasmussen for kugler til ballotkassen 2 mark, kan det af protokollerne ses, at man foretog ballot helt op til februar 1860, når et medlem skulle optages. Ballot er en hemmelig kugleafstemning for eller imod, hvorvidt et medlem kunne optages i foreningen. Man spørger sig selv, om denne første ballotkasse, lavet af snekermeister Nielsen blev brugt langt op i vort århundrede, og hvor mon den er henne? Også foreningens protokol fra 1890 til 1926 er ikke i vor besiddelse. Skulle den mon findes, ligesom vor protokol fra 1843, blandt noget gammelt skrammel på et eller andet loft, og således atter komme i foreningens besiddelse? Dette ville være en lykke.

Fra »Stadt Hamborg« -
»Skandinavien« - »Hotel Prindsen«
til Hedegade 54

Foreningen blev, som nævnt, stiftet på *Stadt Hamborg*, og her havde den til huse i ca. et års tid. Man flyttede så til et sted, hvor man indtil 1864 skulle afholde sine sammenkomster. Det var, som tidligere nævnt, *Skandinavien*, der var beliggende på hjørnet af Olsgade og Kirkestræde.

Det gamle SKANDINAVIEN.

Efter datidens forhold var dette et højst respektabelt sted med bl.a. keglebane, som i givet fald kunne omdannes til festsal samt nogle ret rummelige stuer. Men det lader til, at vore medlemmer altid har haft lidt svært ved at holde fødderne varme, dog altid hovedet koldt, for det blev besluttet at anskaffe 24 par sivsko, iflg. regnskabet til en samlet pris af fire rigsdaler, til afbenyttelse på klubafterne. Dette var i året 1854, men 67 år senere var den gal igen, og

man bevilgede atter på grund af fodkulde i *Prindsens* lokaler indkøbt sivsko til brug for d'herrer kortspillende. Historiens gang gentager sig. Jeg har hørt at visse medlemmer i vor nuværende lokaler klager over fodkulde, men jeg tror ikke, man i dag kan købe sivsko. Hvorfor mon man aldrig hører klager over fodkulde fra vore ivrige billardspillere ?

Gennem tiderne blev vor første vært, Tønnes Lassen, på *Skandinavien* afløst af ikke mindre end seks forskellige værter, men den sidste vært ville ikke indgå på de hidtidige betingelser (man betalte ifølge regnskabet nu 70 rigsdaler om året). Derfor lejede man sig til oktober i året 1864 ind hos gæstgiver *Christensen*, der boede i en af de senere nedrevne ejendomme på Rådhusørvet.

Algade med den gamle PRINDS 1866.

I oktober 1866 forpagtede vor vært, gæstgiver Christensen *Gjæstgivergården Prindsen* af kaptajn Sveistrup, der ønskede at trække sig tilbage. Foreningen flyttede med, og dette var begyndelsen til vor mange år på Hotel Prindsen. Ved en generalforsamling afholdt den 4. oktober 1866 i anledning af flytning til nye lokaler, vedtog man en kontingentforhøjelse til to rigsdaler om året på grund af den nye husleje, som nu var forhøjet til 100 rigsdaler årligt. Forsamlingsaftenerne blev nu mandag, onsdag og fredag og blev afholdt i stueetagen i den sore bygning. I året 1874 blev *Prindsen* solgt og nedrevet for at give plads til den nuværende bygning. Dels indi-

rekte og dels direkte støttede foreningen det store hotelforetagende med kr. 8000, således at den også har sin store andel i, at Roskilde fik et tidssvarende hotel i en smuk bygning.

HOTEL PRINSDEN - Algade 13.

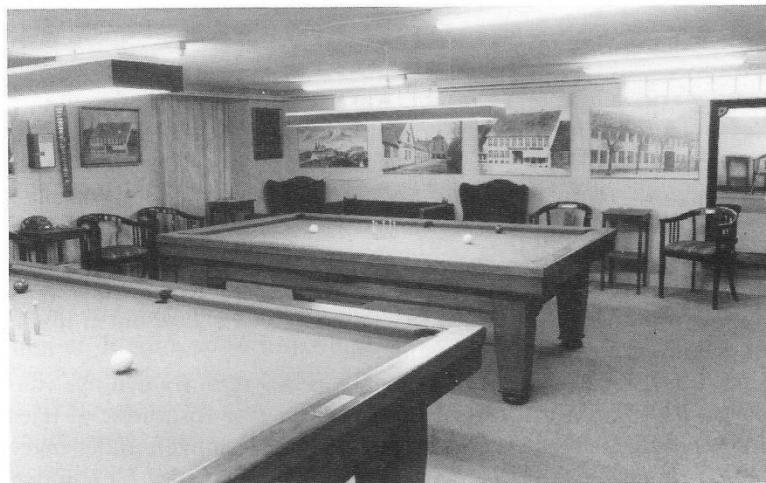
Inden bygningen af det nye hotel var færdig, havde man lokaler i hr. købmand *N. Madsens* ejendom i Ringstedgade, hvor man ifølge en annonce afholdt generalforsamling den 22. november 1875. Året efter afholdt man generalforsamling i foreningens lokaler i Trægaarden, men endelig til oktober 1876 kan man rykke ind i de nye lokaler i det nye hotel *Prindsen*. Altså fra året 1866 har foreningen haft lokaler på hotel *Prindsen* indtil 1. oktober 1988, ialt 122 år, bortset fra året 1878, hvor man lejede lokaler hos *Bjørnstad* på hotel *Isefjord*, indtil man atter flyttede tilbage til hotel *Prindsen* i 1881. Grunden til at man dengang flyttede til *Isefjorden*, er ifølge protokollen, at lokalet på *Prindsen* var for kostbart, og da man ikke kunne opnå en tilstrækkelig nedsættelse af lejemålet, vedtog man at modtage et tilbud fra værten på hotel *Isefjord* om et lokale til en pris af kr. 15,00 om måneden.

Intet er nyt under solen. Også i 1988 modtog man fra den nye vært på hotel *Prindsen* meddelelse om en meget stor forhøjelse af lejen for foreningens lokaler, en forhøjelse som foreningen under ingen omstændigheder kunne acceptere. Mange muligheder blev under-

søgt, bl.a. en sammenlægning med Roskilde Haandværkerforening (herom senere), men alle nuværende medlemmer kender de nye lokaler i Hedegade 54. Naturligvis er der ikke de samme ideelle forhold som på *Prindsen*, men når vi tager huslejen i betragtning, ja, så har man nogle særdeles dejlige og hyggelige lokaler, hvor medlemmerne hygger sig og som foreningen virkelig kan være bekendt.

Foreningens spillelokaler - Hedegade 54.

Naturligvis har spørgsmålet om egne lokaler været drøftet gennem de mange år, men man er endnu i dag ikke nået så langt, at foreningen har egne lokaler i eget hus. Allerede i 1878 drøftede man f.eks. købet af *Sukkerhuset*, det nuværende museum, men dengang nåede man ikke længere end til at oprette en byggefond. Senere nævnes et eventuelt køb af *Fjordvilla - Crones Gaard* (nu Roskilde Bank) og Schades ejendom (hvor Brugsen i Algade nu har forretning) - Skomagergade 1, Trægaarden den tidligere Biblioteksbygning i Bredgade - ja, mange andre kunne, set i bakspejlet, have været købt med fordel. Dog har foreningen ved salget af vor stiftelse i Jernbanegade 38 i dag en formue til rådighed på ialt ca. kr. 815.000,00. Ved en fornuftig administration af denne formue over ca. 4 år - vil man kunne være i besiddelse af en formue på ca. 1 million kr. - og først da vil det være realistisk at investere i egen ejendom.

Løst og fast gennem 150 år

I foreningens første love står skrevet, at man kunne samles på bestemte tider til selskabelig underholdning. Dette har foreningen kunne leve op til gennem alle tiderne, måske dog mest i de første 100 år, hvor man arrangerede både børnebal og julebal, maskerade, assebleer, fugleskydning, keglespil, bridgeturneringer, foredrag, spillede dilleantkomedier, inviterede forskellige kunstnere på besøg og fik besøg af forskellige teaterturneer. Ja, også gåse- og andespil var populære, men ikke mindst den årlige skovtur havde stor interesse lige fra de første år. Flere af disse skovture gik til Sverige. En af disse skovture gik til Malmø og Lund i året 1912. Programmet er afbilledet på næste side og bemærk venligst traktement og til hvilken pris en sådan skovtur kunne arrangeres. Læser man om de forskellige fester gennem tiderne, må man sige, at man virkelig forstod at feste i gamle dage. Man lod sjældent en lejlighed gå fra sig til at holde bal. Efter alle former for underholdning, foredrag m.v., var der altid tid til en lille dans til kl. 2, ja, på de helt store aftener, som maskerade og julebal samt stiftelsesfesterne, blev man ved til kl. 4-5 om morgenen, og man svang sig til musikken fra et orkester på mindst 10 musikere.

Fra festen i anledning af foreningens 85 års stiftelsesdag, holdt det dengang næstældste medlem graver Müller en tale, som jeg gerne vil referere. Han fremhæver, at her altid har hersket det rette bor-

gersind, og han fortæller gemytlig om gamle dage. Når generalforsamlingen var forbi, og det gik rigtig højt til, var traktementet forloren skildpadde og ½ fl. punch til hver. Efter spisningen gik et par medlemmer rundt med hatten og skillingede sammen til et par ekstra bolle punch, der så tømtes under sang og klang. Jeg kunne, siger hr. Müller, godt ønske mig lidt af den gamle tid igen, bl.a. savner vi i høj grad sangen. Graver, tidligere købmand Jens Müller var som sagt næstældste medlem i 1925, ældste medlem på daværende tidspunkt var muremester Carl Schledermann, som havde været medlem siden 1869, altså i 56 år.

Foreningen var højt respekteret blandt byens borgere. Derfor steg medlemstallet støt og roligt gennem årene og deltagerantallet ved foreningens selskabelige sammenkomster var fint. Man havde jo ikke dengang vor tids ubegrænsede muligheder for en fornøjelig og dejlig aften, så derfor mødte man op, når foreningen kaldte. Dansen gik, som førnævnt, livligt til ud på de små timer, men da alt skulle foregå efter den tids normer, var nogle medlemmer udnævnt til balinspektører, som skulle påse at alt gik pænt og ordentlig til. Der var i hine tider et skel imellem byens embedsmænd og dens håndværkere. Inden foreningen i 1840 havde påbegyndt at fungere, havde nogle enkelte håndværkere sæde i byens styrelse, som tidligere omtalt. Men embedsmændene ønskede ikke, at borgerskabet skulle optræde alt for selvsikkert.

Vi ved fra regnskabet fra det første år, at der var en post, som hed »for en af Justitsraad Foss holdt tale - 12 skilling. «At vor bys dengang første borger - borgmester justitsråd Foss, skulle have fået 12 skilling for sit foredrag er helt utænkeligt, snarere er det for den punch vor borgmester har nydt sammen med de øvrige tilstedeværende. Men samme justitsråd Foss fandt det for galt, at jævne borgere tillod sig den art fornøjelser som maskerade. Han udtalte i borgerrepræsentationen, at det var upassende, at en forening, som for en væsentlig del bestod af håndværkere, tillod sig denne flothed og rev derfor ansøgningen om tilladelse til at afholde maskeraden i stykker. Men den tids borgere var lavet af solidt stof. Hvad f..... bryder vi os om borgerrepræsentanterne, sagde snedkermester Kragh, der dengang var formand. Man forelagde sagen for amtmanden og maskeraden blev afholdt. En lignende maskeradehistorie indtraf pudsigt nok igen i 1869. Vi læser i et brev vedhæftet protokollen følgende: »Den ærede Bestyrelse for Borger- og Haandværkerforeningen her i Byen, anmodes tjenstlig om behageligen at meddele mig med hvilken Hjemmel den under den 8'de stedfundne Maskerade i Foreningen er afholdt. Politifuldmægtig

Valdemar Berthelsen«. Altså prøver denne politifuldmægtig også at optræde som formynder for foreningen, men da man tilskrev denne og henviste til grundlovens §87 og §88 af 1849 og 28. juli 1866, hørte man aldrig siden fra byfogedkontoret.

Flere håndværkere havde sæde i borgerrepræsentationen og ligningskommissionen allerede i 1840. Valgene på den tid var ikke politiske som i dag, hvor de politiske partier opstiller hver sine kandidater. R. B.- og H. opstiller derfor i 1853, Farver P. Rasmussen som foreningens kandidat ved borgerrepræsentationsvalget. Dette vakte røre i byens embedsstand, som havde opstillet klosterkasserer cand. jur. Glückstad. At en så lærd mand ville sejre over en farver, betragtede man som en selvfølge. Men farver P. Rasmussen, den senere kammerråd, blev valgt. Foreningens første kandidat sad derefter i byrådet fra 1853 til 1888.

Ved mange af de efterfølgende valg holdt man prøvevalg på Prindsen, bla. i samarbejde med *Roskilde Haandværkerforening*, og mange af vore foreningsmedlemmer blev ved disse valg medlem af byens råd.

Nævnes skal: Fabrikant L. Müller, skomagemester L. Dreyer og urmager kancelliråd Thomas Schwartz og mange flere. De tre nævnte var endvidere æresmedlemmer af vor forening. Det første æresmedlem var naturligvis foreningens stifter snedkermester L. Hansen. Denne blev optaget som vort første æresmedlem, den dag han og hans hustru fejrede deres guldbryllup den 20. december 1862. I sange og taler tiljublede man den populære snedkermester, og jeg kan ikke lade være med at citere det sidste vers i en af de utallige sange:

»Hansens Navn skal ej dø,
her på gefions ø,
skal det leve i vennernes sang,
hilst med Fredspalmen grøn,
hilser vennen sin ven,
medens bægrene her giver klang.«

Den første håndværkerudstilling fandt sted i Roskilde den 3. juni 1863. Det var kaptajn Sveistrup, som havde fået ideen til denne udstilling, der blev afholdt i Stændersalen på Palæet. Udstillingen blev en meget stor succes og gav et pænt overskud på 100 rigsdaler, som man skænkede til de billige boliger (Borgerstiftelsen). Krigsårene 1863 - 1864 var en stille tid, men i protokollen fra den 5. december 1863 kan man læse følgende: »Man afholdt en Generalfor-

Roskilde Borger-, Haandværker & Industri-Forening

Tirsdagen den 25. Juni 1912
foretager Foreningen

Udflugt til Malmø og Lund

med følgende
PROGRAM:

Afgang fra Roskilde Kl. 8,²⁸ Form*
Ankomst til København Kl. 9,¹⁶
Afgang fra København med Dampskibet „Saltholm“ Kl. 9,^{45**}
Ankomst til Malmø ca. 11,³⁰
Afgang fra Malmø Kl. 12,¹⁰ Efterm.
Ankomst til Lund „ 12,³⁷ „
Efter Ankomsten til Lund beses **Kulturhistorisk Museum samt Domkirken.**
Musæet er aabent fra 12^{1/2} til 2.
Domkirken er aaben fra 1 til 3.
Afgang fra Lund til Malmø Kl. 4,²³
Efter Tilbagekomsten til Malmø spises **Middag i Kungsparken Kl. 5^{1/4}**
med følgende

MENU:

Suppe.
Kogt Laks.
Lammesteg.
Is.

Afrejse fra Malmø Kl. 9,³⁰ Eftmd.
Ankomst til København Kl. ca. 11,⁰⁰ Eftmd.
Afrejse fra København Kl. 12,⁰⁵ Eftmd.

Billetprisen for Rejser, Museum, Domkirken samt Middag er for Foreningens Medlemmer med Damer af egen Husstand samt voksne Sønner under 18 Aar **Kr. 5,00** pr. persona.

Fremmede Damer og udenbys Herrer, indførte ved et Medlem, kunne deltage for 7 Kr. pr. persona.

Emblem bæres. — Ukonfirmerede Børn kan ikke deltage.

En Liste til Paategning henligger paa Foreningens Kontor **Hersegade Nr. 23**, hver Søndag Kl. 10—1.

Listen sluttet bestemt **Lørdag den 22. Juni Kl. 1.**

Bestyrelsen.

*) Mødetid paa **Roskilde Banegaard Kl. 8** Form., hvor Udlevering af Billetterne finder Sted.
**) Dampskibet afaar udfor Herluf Trollesgade

samling i Anledning af at lade udgaa en Indbydelse til en frivillig Indsamling til fordel for de udkommanderede Krigeres efterladte Koner og Børn.« Det var en selvfølge, at foreningen var med til at afhjælpe den nød, som altid følger efter en krig.

Ideen vedrørende et emblem, som skulle bæres af foreningens medlemmer ved særlige lejligheder, havde længe været aktuelt. I et bestyrelsesmøde den 18. juli 1866 besluttede man sig til at anskaffe et sådant emblem. Efter forslag fra den daværende formand P.N. Grausen valgte man et emblem i form af en 'forsølvet bi' hæftet til en Dannebrogssløjfe. Et bedre symbol kunne man ikke have valgt. Bien er et både flittigt og arbejdsomt insekt samt helt uundværlig for alt planteliv, og dens bo, bikuben, er i sin opbygning et arkitektonisk mesterværk i sin sekskantede form af celler. Et bedre symbol for håndværket findes ikke, og derfor er bien stadig foreningens symbol. De første emblemer kostede en skilling og de næste som blev fremstillet kostede 30 øre. Hvad et sådant emblem ville koste i dag, kan man kun gætte på.

Det største arrangement foreningen stod for, fandt sted i dagene den 26. og 27. juni 1887. Man kaldte det en håndværkerfest, men i nutidens sprog vil vi kalde det Roskildes første byfest. De festlige udsmykkede gader og huse, hele det brogede optog gav festen en særlig glans. I spidsen for optoget red to herolde i dragter fra Chr. d. IV's tid. Derefter to ekvipager med kuske og tjenere i rokokdragter. I disse ekvipager sad otte af byens ældste og mest respekterede borgere blandt mestre og svende. Og så kom selve optoget. Det bestod af 35 vogne, hvor hvert fag, snedker, bødker, murer, smede, urmager, bager, ølbrygger - ja, alle fag var repræsenteret. Alle fag havde udvist en fantasi, således at optoget næsten ikke stod tilbage for de optog, man i dag ser i fjernsynet fra Brasilien i karnevalstiden. Gartnerne i en pragtfuld udsmykket blomstervogn, smedene optaget af at beslå en rigtig hest, urmagerne mødte med selve Kirsten Kimer og Per Døver samt dragen, ja, der var ikke ende på opfindsomheden blandt byens håndværkere. Alle vognene vidnede om, at der fra håndværkets side var lagt et både stort og dygtigt arbejde i dette foretagende.

Optoget sluttede i *Trægaarden*, som var omdannet til festplads i dagens anledning. Men man måtte udvide festpladsen med den tilstødende *Brudeeng*. Festen sluttede naturligvis med et flot festfyrværkeri. Næste dag fortsatte festen, dog uden optog, og man havde to uforglemmelige dage, som blev husket mange år udi fremtiden. Ikke alene byens borgere, borgere fra omegnen, ja fra hele Sjælland kom til festen, som da også gav overskud på ca. 4000 kr.

I de sidste 35 år af det forrige århundrede begyndte industrien så småt at vinde indpas i Danmark. De fremsynede mænd i bestyrelsen var klar over, at man for at vinde med måtte have oplysende faglitteratur. Dette var begyndelsen til vort bibliotek. Interessen var stor for dette bibliotek, som naturligvis også på et vist tidspunkt måtte udvides fra kun at være af oplysende til også at være af underholdende karakter. Dette bibliotek voksede med årene og trods talrige udrangeringer af bogsamlingen, sidst i 1939, hvor man kom til det resultat at 1256 bøger kunne udskydes, havde man, da biblioteket blev ophævet over 5000 bøger.

Vort bibliotek fik en væsentlig udvidelse i 1927, da Foreningen Roskilde Klub og Læseforening oprettet i 1866, kom med et forslag til foreningen vedrørende en sammenslutning. Ved denne sammenslutning overtog man alle bøgerne, klubbens lokaler, inventar og billard. Samtidig med en kontingentforhøjelse på 2 kr. årlig, indrettede man læsestue og billardstue samt to spillelokaler - og man vedtog samtidig, at lokalerne skulle holdes åbne hver dag for foreningens medlemmer.

På grund af for ringe tilslutning og dermed for små udlån - betinget af Roskilde Biblioteks store udvidelse - besluttede man at nedlægge biblioteket, hvilket blev vedtaget af en generalforsamling den 29.11. 1965. Efter at Roskilde Bibliotek havde udtaget de bøger, som havde deres interesse - blev resten solgt til Peder Syv Skolen i Viby.

Generalforsamlingen den 29.11. 1965 er også en mærkedag for foreningens nuværende formand K.M. Nielsen. Ved denne lejlighed kom K.M. Nielsen med i bestyrelsen, og har gennem de 25 år han har haft sæde i bestyrelsen, heraf de 23 år som formand, gjort et både stort og dygtigt arbejde til gavn og glæde for foreningens medlemmer.

1940-1990

Da der ikke er udgivet et festskrift siden vort 100 års jubilæum, er det rimeligt at ridse de sidste 50 års historie vedrørende foreningen op i dette festskrift. 100 års festen blev fejret den 26. oktober 1940. Det var i skyggen af de tyske bajonetter, fordi Danmark, trods en ikke-angrebspakt, den 9. april 1940 brutalt var blevet overfaldet af den tyske værnemagt. At der skulle gå fem forbandede lange år, inden vi atter var et frit folk, var der ikke mange, der troede dengang. Man afholdt en reception fra klokken 10.30 på Hotel Prindsen, hvor de mange gæster, som indfandt sig, blev beværtet med vin, kransekage og cigarer. Gæstelisten fylder hele to sider i vor store protokol. Festen om aftenen blev holdt i den store sal på Prindsen, og ikke mindre end 181 personer, gæster og foreningens medlemmer deltog i festen. I dagens anledning var formand, murermester Chr. Schledermann af Hans Majestæt Kongen blevet benådet med Ridder af Dannebrogordenen. Den samme ære blev tildelt vor formand redaktør Georg Christensen, da man den 26. oktober 1920 fejrede foreningens 80 års stiftelsesfest.

Den sidstnævnte indførte i protokollen: »Da formanden var til audiens for at takke Hs. Maj. Kongen for udnævnelsen, udtalte Majestæten, at Dekorationen også var en Ære for foreningen«. Disse ord gik igen i formanden Chr. Schledermanns tale ved foreningens 100 års jubilæum. Under festen indløb et takketelegram fra kongen på det telegram, som var afsendt på vegne af de 181 deltagere i festen. Også i oktober 1942 sendte man et telegram til kongen under dennes sygdom, efter et fald fra hesten. Som de fleste af os ved, var kong Chr. d. X et samlingsymbol for det danske folk under hele besættelsen.

Under besættelsen var foreningen foregangsmand vedrørende oprettelse af et kontor, der skulle formidle midlerne fra en beskæftigelseslov. Disse midler kunne bruges som tilskud til udførte reparationsarbejde og vedligeholdelse af bygninger. Der var stillet 250.000 kr. til rådighed for Roskilde, men inden kontoret kom i gang, var der kun brugt 5% af dette beløb. I en senere beretning blev der oplyst, at der efter kontorets oprettelse var indgået så man-

ge ansøgninger om tilskud, at der var udført arbejde for over en million kroner her i byen. Mange møder måtte udsættes, festerne sluttede gerne klokken 21, mange følte sig utrygge ved at færdes på gaderne efter mørkets frembrud, mørklægningen var total på grund af frygt for luftangreb. Den 19. september 1944 da det danske politi blev taget af tyskerne og sendt i koncentrationslejre, afholdt man flere møder med forskellige erhvervsorganisationer, der resulterede i oprettelse af et vagtværn.

Til et bestyrelsesmøde, som blev afholdt den 3. februar 1945, var bestyrelsesmedlem Grosserer Volmer Nielsen ikke mødt. Det var ellers meget sjældent, at Volmer Nielsen ikke mødte til de aftalte møder, men grunden var den, at Volmer Nielsen var "lovligt forhindret", idet han den 2. februar 1945 var blevet arresteret af tyskerne. Ja - det var usikre tider, men endelig oprandt befrielsen. Den 4. maj 1945 om aftenen fik vi over radioen de ord, som de der har oplevet dette, aldrig glemmer: De tyske tropper i Danmark har overgivet sig. I vor glæde over den genvundne frihed, blev et telegram til vor gamle konge afsendt af foreningens formand murermeister Chr. Schledermann. Den 14. maj 1945 afholdt foreningen en national festdag i anledning af befrielsen. Festsalen, som var pyntet med Dannebrog, var fuldt pakket af medlemmer. Aftenens taler var modstandsmand oberst-løjtnant Lykkegaard samt overlærer Aage Nørfelt. Også studentsangerne var inviteret, og deres program omfattede udelukkende danske sange. Naturligvis havde der under besættelsen været visse medlemmer, som ikke havde holdt deres sti helt ren. Disse blev ekskluderet af foreningen, men det skal retfærdigvis siges, at det kun drejede sig om et antal, som kunne tælles på een hånd. Under og efter krigen blev de muntre aftener med bal til klokken 4 og 5 om morgenen sjældnere ligesom foreningens teateraftener fuldstændig ophørte på nær to år: 1968 og '69, hvor man afholdt teateraften sammen med de to Landboforeninger i Roskilde Amt. Dette samarbejde førte senere til at foreningen sammen med Roskilde Håndværkerforening og de to Landboforeninger gennem et par år afholdt en høstfest i Himmelevhallen. Der var en fin deltagelse de første år, men efterhånden blev deltagelsen af foreningens medlemmer for ringe, hvorfor man besluttede at opføre med disse fester. En stor fest blev der dog afholdt. Foreningen fyldte 125 år den 26. oktober 1965. Festen fandt sted på Hotel Prindsen og havde ialt 169 deltagere. Fra festen foreligger en mappe indeholdende forskellige fotografier etc. fra festen. Denne er udarbejdet af guldsmed Svend Thorum og Knud E. Jørgensen og foræret foreningen til minde om vort 125 års jubilæum.

Til alle tider har menneskene mødt hinanden i dansens glæde, og mangen sød romance til valsens smægtende toner, er opstået og har ført til menneskehedens beståen. Således også ved foreningens fester gennem tiderne.

Men også på andre måder dyrkede og dyrker man i dag det sociale samvær: Skovture - forårsmøder - flittig brug af spillekort - billard - samt de første mange år keglespil og fugleskydning. I *Skandinavi-en* havde man en keglebane, hvor datidens håndværkere under skæmt og latter fik sig en god pot kegler.

I 1874 begyndte man at samles fra 1. juni til 1. september, 2 gange om ugen til en kegleaften, i Trægaarden. Senere betinger man sig retten til at kunne benytte Prindsens have to gange ugentlig i sommermånederne. Men interessen for keglespil var stor og gennem mange år samledes de interesserede i Kegleklubben "Alle ni" også i vintermånederne henholdsvis på Café Dania (i Store Graabrødrestræde) eller Café Roar. Den første fugleskydning fandt sted den 2. august 1888, men man nøjedes ikke med fugleskydning alene, man havde også dramatisk underholdning samt, det kan man sige sig selv, efterfølgende bal. Prisen for et medlem og dennes dame var 35 øre og ukonfirmerede børn 25 øre. Selve fugleskydningen kostede også 35 øre pr. medlem. Man fortsatte i foreningen med både fugleskydning og keglespil helt op til 1960. Naturligvis havde man præmier at uddele både til fugleskydning og keglespil, og man kan således læse, at man i 1933 lod fremstille 1 spiseske til kr. 8,00, en dessertske til kr. 6,00 og en kaffeske til kr. 3,00 alt i sølv og med foreningens emblem på skaftet.

I 1942 var prisen væsentligt forandret, henholdsvis kr. 300, 200 og 100. Atter et tegn på, at tiderne forandrer sig. Det gæve kortspil har gennem alle tider spillet en stor rolle for vore medlemmer. Dagligt samles ca. 30-40 medlemmer for i socialt samvær at dyrke det ædle kortspils kunst. Det er glædeligt at se, at et af de ældste spil "l'hombre" i dag spilles i vore lokaler som ingen andre steder, ihvertfald i Roskilde, på samme tid og sted og af så mange. Også det gode gamle spil "whist" spilles meget, men blev omkring århundredeskiftet noget fortrængt af den helt store dille 'Bridge'. Bridge blev og er et meget populært spil, og vor forening har da også gennem mange år arrangeret store bridgeturneringer for vore medlemmer.

Mange hyggelige timer tilbringer vore medlemmer i foreningens lokaler med at spille kort. Der er en egen stemning i spillelokalet. Af og til tavshed, sommetider heftig diskussion, een har spillet forkert

ud, hårde slag i bordet, når kortene spilles ud fra en god hånd, kan du stikke den og den osv. Jo alle har det dejligt.

Dette får mig til at tænke på, hvad vor formand engang fortalte mig. »Et medlem havde overfor ham givet udtryk for, at hans liv var blevet forlænget med mindst ti år, fordi han som medlem kunne mødes jævnligt med ligesindede over et godt og hyggeligt spil kort. Sådanne ord varmer os alle, som har veneration overfor vor gamle forening. Billardspillet er i dag ligeså populært, som det var i foreningens første år. I regnskabet for 1846-1847 er der en post, som viser os dette. »Betalt for Questativet efter regning 10 Rd. 3 Mark«. Men billardspillet appellerer også til håndværkerne ved dets udregninger af de skæve vinkler, som ballerne skal løbe for at vælte kegler. Vi har både købt og solgt adskillige billard gennem årene, men de to billard, som står i foreningens lokaler i dag, var først lejet hos fabrikant P.O. Pedersen og først den 23. januar 1963 blev det besluttet at købe disse af fabrikanten. Fra tidernes morgen har man altid måtte betale for at benytte de to billard, hvilket er meget naturligt. Dog har det gennem tiderne givet anledning til megen diskussion. For det meste var der for lidt i kassen fra billardspil eller også var det for dyrt. Historien gentager sig. Også vi har i de sidste år ved generalforsamlingerne hørt røster om, at det var for dyrt, hvilket bla. er resulteret i, at vore ure midlertidigt er pillet ud. Det er således op til medlemmerne, hvor meget man giver for at spille billard. Dog er der en gentleman overenskomst om, at man ikke giver mindre end kr. 10 for ca. en times spil. Indtil videre ser dette ud til at fungere rimelig godt, så foreløbig er der ingen grund til at ændre på dette forhold.

I mange år efter krigen var tilslutningen til den årlige skovtur for dårlig, men i 1969 tog vor nuværende formand ideen op og arrangerede atter en skovtur for foreningens medlemmer. Denne blev meget vellykket, ja den var så vellykket, at foreningen lige siden har arrangeret en tur ud i det grønne. Bag disse ture ud i det grønne, ligger der et stort arbejde, men dette arbejde er altid blevet belønnet ved, at op til 120 personer deltager i disse ture. Man besøger forskellige seværdigheder, drikker kaffe på et naturskønt sted og slutter aftenen med et dejligt måltid mad på en af de mange dejlige kroer, som findes her på vor skønne ø, Sjælland. Foreningens årlige andespil i november måned har god tilslutning, ligesom sammenkomsten først i det nye år også har medlemmernes interesse.

Gennem mange år, ja langt op i vort århundrede, havde foreningen stor indflydelse på byens styre. Ved prøvevalg bla. sammen med Roskilde Haandværkerforening fik mange af foreningens medlem-

mer sæde i Borgerrepræsentationen, og har ved deres virke i byens råd sat deres præg på Roskilde by til gavn og glæde for kommende generationer. Men fra at være initiativtagere til fordel for Roskilde by og byens borgere må man i dag indrømme, at foreningen er blevet en af mange foreninger i byen. Men som den ældste Haandværker og Borgerforening i hele landet, har vi gennem vore forfædre fået overdraget en arv, der altid bør forvaltes på rette vis, således at denne arv kan gives videre til kommende generationer. Foreningen vil altid, måske mest for ældre, være et fristed, hvor man altid vil kunne mødes med ligestillede, ligesom foreningen fremover må forvalte de midler, som højtsindet er blevet givet denne for at lindre og hjælpe andre, der ufrivilligt er kommet i nød. Ikke mindst midlerne fra Varelotteriet skal forvaltes på en måde, således at disse kommer de unge til gode ved at hjælpe dem til en videre uddannelse. Da snedkermester L. Hansen den aften i oktober 1840 samledes med sine venner i Stadt Hamborg, vidste han ikke, at dette skulle blive hans livsværk, et livsværk for hvilket han vil blive og bliver husket gennem tiderne. Generation efter generation står i dyb gæld til snedkermester L. Hansen og sender en tak for mange glade og dejlige timer, samt ikke mindst minder fra en svunden tid.

Begravelses- og sygekasse samt diverse legater

I midten af forrige aarhundrede fandtes der ikke som i dag et socialt sikkerhedsnet under landets befolkning. Derfor var det naturligt for foreningens medlemmer at danne en Begravelseskasse og en Sygekasse, saaledes at man kunne yde gensidig hjælp i tilfælde af sygdom og død. Den første Begravelseskasse - eller som den blev kaldt dengang 'ligkasse' - blev oprettet den 24. januar 1849. Man hører ikke meget til denne Begravelseskasses virke, men den 26. februar 1885 stiftedes en ny Begravelseskasse, som ved starten havde 50 medlemmer indtegnet. Denne sidste Begravelseskasse virkede helt op til den 14. oktober 1941, hvor man besluttede at lukke for tilgang af nye medlemmer, og samtidig blev det besluttet, naar kassens forpligtelser var indfriet, skulle den overskydende formue tilføres vor forenings understøttelsesfond.

Sygekassen, som blev dannet den 1. oktober 1892, fik kun en kort levetid, idet den allerede lukkede for tilgang af nye medlemmer i 1904. 1. juni 1872 oprettede man en Laanekasse for foreningens medlemmer. Lånekassens love er indlagt i protokollen og af dem

fremgår, at lånene ydes imod selvskyldnerkaution eller andet sikkert pant. Lånets størrelse kan være 10, 20, 30, 40 RDL. og senere 50 RDL., som skal tilbagebetales på 6 måneder med 1/6 afdrag. Af gamle regnskaber kan man se, at denne lånekasse blev flittigt brugt. Lånekassen ophører i begyndelsen af året 1910, og dens midler blev udbetalt til medlemmerne. Halvdelen af reservefonden kr 79,36 tilfaldt foreningen sammen med de kr 4.000,00 + renter, som i sin tid var stillet til rådighed af foreningen for Lånekassen.

Understøttelsesfonden af 1885

År 1883 fremsatte købmand O.V. Simonsen et forslag til bestyrelsen vedrørende oprettelse af en understøttelsesfond. Dette forslag blev vedtaget ved en halvårlig generalforsamling den 23. april 1885. Alle medlemmer skulle betale 1 krone årligt, og overskuddet fra Sjælland og Lolland-Falsters Varelatteri skulle tilføres denne fond. Understøttelsesfonden skulle først træde i funktion, når fonden havde en kapital på 5.000 kr, og på samme tid skulle vedtægterne for fonden udarbejdes.

Den 1. juli 1889 blev vedtægterne vedtaget. Særlig punkt 2 kan have medlemmernes interesse, idet der her står anført, at midlerne i Understøttelsesfonden kan bruges til at erhverve egne lokaler, blot de bliver forrentet ved, at denne kapital anbringes som en prioritet i en eventuel ejendom. Denne fond har været til stor glæde for foreningen og ikke mindst til glæde for foreningens mange ældre medlemmer, som gennem den har modtaget en hjælp, der har betydet meget for den enkelte. Købmand O.V. Simonsen, som fremsatte forslaget om oprettelse af denne Understøttelsesfond, foreningens første fond, blev da også æret ved en festmiddag den 14. marts 1923, 40 år efter at han første gang fremsatte sit forslag til oprettelse af en Understøttelsesfond.

Understøttelseslegatet af 1916

Den 31. oktober 1916 blev vedtægterne for foreningens andet store understøttelseslegat vedtaget, som en slags manifestation af vort 100 års jubilæum året før. Vi kan i dag rette en tak til daværende medlemmer af foreningen, som var så forudseende at vedtage oprettelse af disse to legater, der i dag har en formue på tilsammen ca. 145.000 kr. Renterne af denne formue anvendes til understøttelse for værdige og trængende medlemmer af R.B.H. og I. eller deres enker, forsåvidt pågældende uafbrudt i en årrække af ti år har været medlem af foreningen.

O.H. Schmeltz legat.

Flere medlemmer har givet forskellige legater til foreningen og har hermed vist deres glæde og interesse for R.B.H. og I. Den første privatperson, som skænkede foreningen et legat, var naturligvis Roskilde bys gennem tiderne største velgører: kgl. agent O.H. Schmeltz. Ved foreningens 50 års jubilæum, som blev fejret med en festmiddag på Hotel Prindsen, blev kgl. agent O.H. Schmeltz af foreningens daværende formand, skomagermester og byrådsmedlem L. Dreyer, udnævnt til æresmedlem, ikke blot for sit arbejde i foreningen, men også for sin interesse for fødebyen Roskilde, ved rundeligt at have skænket betydelige beløb til byens forskønnelse samt hjælpe, hvor der herskede nød og trang. Den 21. april 1892 kunne formanden på et bestyrelsesmøde oplyse, at kgl. agent O.H. Schmeltz havde bemyndiget ham til at forespørge bestyrelsen, om den som en gave til understøttelsesfonden ville modtage en obligation på 2.000 kr. Denne obligation danner grundlaget for kgl. agent O.H. Schmeltz' legat, som i dag har en formue på 18.000 kr.

O.V. Simonsen - Vigo Dorff & hustrus legat:

Vigo Dorff & hustrus legat:

Den 31. oktober 1923 afholdt bestyrelsen en festmiddag til ære for købmand Vigo Dorff og muremester C.J. Schledermann. Schledermann havde været medlem siden 1869, og Dorff siden 1878. De havde begge haft sæde i bestyrelsen, Vigo Dorff i 14 år og C.J. Schledermann i 18 år. De to nævnte herrer, Vigo Dorff & C.J. Schledermann havde gennem deres virke for foreningen gjort et virkelig stort og dygtigt arbejde, hvorfor man havde ønsket at optage dem som æresmedlem. Men de frabad sig begge denne ære. Derfor festmiddagen. Den 12. november 1923 meddelte købmand Vigo Dorff, at han ville skænke foreningens understøttelsesfond 6.000 kr fra ham og hans afdøde svoger købmand O.H. Simonsen. Dette blev vort legat: O.V. Simonsen, Vigo Dorff & hustrus legat, som i dag har en formue på ialt ca. 36.000 kr.

Få år senere afgik købmand Vigo Dorff ved døden, og bestyrelsen fik meddelelse om, at denne i sit testamente havde bestemt, at foreningen skulle arve 10.000 kr, plus 1.000 kr, det sidste til at vedligeholde deres gravsted over en årrække. Vigo Dorff & hustrus legat har i dag en formue på ca. 15.000 kr.

Th. Plambech & hustrus legat

Den 12. juli 1945 døde enken efter fabrikant Th. Plambech. Denne havde testamenteret 10.000 kr til foreningen med den klausul, at

renterne skulle tilfalde deres niece indtil dennes død. Desuden skulle man ved niecens død betale arveafgift af det pågældende beløb. Formuen på dette legat er i dag ca. 5.000 kr.

Snedkermester Herman Nielsen og hustru's legat:

Foreningens største legat modtog vi som en testamentarisk gave fra Snedkermester Herman Nielsen og hustru. Legatet har i dag en formue på 277.400 kr i obligationer, samt en beholdning i bank på 26.197,04 kr. Dette legats midler indkom ved salg af snedkermester Herman Nielsen og hustrus ejendom - Algade 5. Takket være dette legat kan man hvert år uddele 4 legater til ældre medborgere og nuværende medlemmer af foreningen på tilsammen 12.000 kr.

Vi er snart ved udgangen af 1990, det årti, som skal bringe os ind i det næste årtusind. Udviklingen går stærkt, det kan undertiden være svært at følge med, men det er foreningens håb, at disse legater ved en fornuftig administration vil vokse, således at disse legater i resten af vort århundrede samt i det nye årtusinde vil kunne gives som en gave til nuværende og fremtidige ældre medborgere.

Vor tidligere stiftelse - Jernbanegade 38

Stiftelsen - Jernbanegade 38 - afhændet i 1988.

Gennem de mange år har foreningen altid været villig til at arbejde for samt støtte ethvert initiativ, der var af interesse for byens borgere, men ikke mindst til gavn for byens håndværkere. Allerede i 1885 fik man en henvendelse fra Foreningen til Reisende Haandværkers Understøttelse om efter evne at støtte foreningen ved en påtænkt opførelse af et svendehjem. Man indkaldte den 20. maj 1885 til en

ekstraordinær generalforsamling, hvor man vedtog bestyrelsens og repræsentantskabets forslag om at indskyde 1.500 kr til opførelse af et svendehjem. Dette svendehjem skulle give unge rejsende håndværkere både logi og kost for en billig penge. Bygningen blev rejst og virkede i mange år efter sin bestemmelse og blev administreret af Håndværkersvendenes Rejse og Sygesikring. Omkring århundredskiftet var tiden dog løbet fra de gamle bestemmelser om benyttelse af svendehjem, og ved en generalforsamling i svendehjemmets bestyrelse blev det besluttet at overdrage Borger- Haandværker- og Industriforeningen administrationen og realisationen af svendehjemmet og dets ejendele.

Der blev af foreningen nedsat et udvalg, som besluttede at ændre bygningen til en fribolig for ældre værdige håndværksmestre og svende. Efter tømrermester Th. Reimers forslag blev der i bygningen i Jernbanegade 38 indrettet de nuværende 6 lejligheder. April flyttedag i året 1902 stod bygningen færdig til at blive taget i brug. Gennem mange år var disse lejligheder stærkt eftertragtet og beboet af både håndværksmestre og svende og deres enker. Dog blev formålet om en fribolig aldrig helt opfyldt, men indtil bygningen blev solgt 1. september 1988, var huslejen altid ekstrem billig i forhold til de til enhver tids herskende huslejer. Man har også gennem de mange år ofret betydelige beløb til vedligeholdelse og modernisering af lejlighederne. Således blev der i nyere tid installeret fjernvarme og indrettet badefaciliteter samt en ny og moderne vaskemaskine. Trods disse investeringer er huslejen altid blevet holdt på et minimum, men de senere års sociale politik med blandt andet boligtilskud, varmetilskud m.m. samt det forhold at en bygning fra 1885, ombygget i 1900, ikke i dag lever op til tidens standard, gjorde det efterhånden vanskeligt at udleje til det oprindelige formål, ældre håndværksmestre og svende. Dette førte til, at man besluttede at sælge ejendommen, da kun to af lejlighederne var udlejet til enker efter håndværkere. Salgssummen for ejendommen var på 700.000 kr. minus salgsomkostninger. Foreningens bestyrelse håber, at man ved en fornuftig administration af dette beløb over en årrække, endelig vil være i stand til at realisere ønsket om egne lokaler i eget hus.

Varelotteriet i Danmark

Allerede for over 150 år siden blev spørgsmålet om varelotterier aktuelt herhjemme. Det var meget svært at få bevilling, men så drev man dem uden koncession. Dog siden 1849 skulle man søge Justitsministeriet, der stod for Lotterikollektionerne. Haandværkerforeningen i København ansøgte flere gange uden resultat, men den 1. januar 1858 fik man en koncession for et år. Da man senere søgte samt anførte, at overskuddet skulle anvendes til velgørende formål, fik man en koncession på fem år.

Hermed var ideen givet videre til R.B.H., og efter lange forhandlinger blev betingelserne for et Industrilotteri for Kjøbstederne i gl. Roskilde og Holbæk amter vedtaget den 27. april 1868 ved en generalforsamling. Der blev nedsat en bestyrelse på 8 medlemmer, som skulle virke i fem år. Denne bestyrelse skulle varetage de to foreningers interesser, men ikke mindst Roskilde håndværkeres interesser. Der var nemlig to formål med Industrilotteriet: Dels gennem det eventuelle overskud at skaffe pengemidler til fordel for foreningen, som lå inde med bevillingen, dels for at virke til fremme for dansk håndværk og industri ved at tilføre dem forfærdigelsen af de genstande, der skulle benyttes som gevinster. Disse gevinster måtte ikke købes i København. Den nedsatte bestyrelse arbejdede hurtigt, for allerede ved en ekstraordinær generalforsamling den 2. december 1868 kan man læse følgende i protokollen: »Formanden for Industrilotteriets Bestyrelse L. Møller gjorde dermed Forsamlingen først bekendt med Industrilotteriets Status efter 1. Trækning den 12. november 1868.«

Den 13. november 1870 afholdtes der et møde på hotel Prindsen i Roskilde på foranledning af håndværkerforeningerne i Præstø amt, hvilket gav anledning til, at de tre sjællandske Amtslotterier i 1871 forenedes til Sjællands varelotteri med hjemsted i Roskilde. Hertil sluttede sig snart håndværkerforeningerne i Frederiksborg amt, håndværkerforeningen i Stege samt Maribo amt. Fra september 1875 havde man et samlet Sjælland og Lolland-Falsters varelotteri.

Den 1. april 1887 påbegyndtes driften af 'Alm. dansk vare- og industrilotteri', der fremgik af en sammenslutning mellem de bestående vare- og industrilotterier i hele Danmark. Ved oprettelsen af almindelig dansk vare- og industrilotteri blev der udfærdiget en kongelig bevilling til følgende institutioner:

Komiteen til Frederiksborg Slots Genopførelse
Foreningen til Lærjnges Uddannelse i Industri og Håndværk
Københavns Sygehjem
Idiotanstalten på Gamle Bakkehus
Selskabet De Danske Våbenbrødre
Håndværkerforening i Københavns Amt
Sjælland og Lolland-Falsters Varelotteri
Det forenede Fyenske Varelotteri
Jyllands Varelotteri

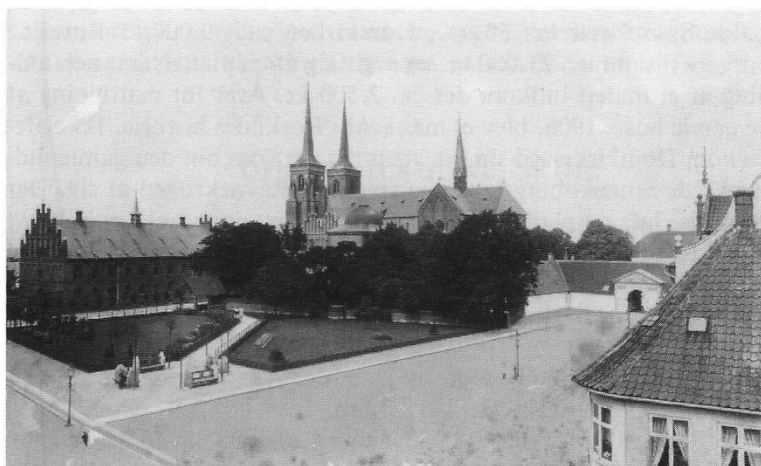
Denne fordeling af de samlede midler fra varelotteriet er flere gange blevet ændret af Justitsministeriet. I 1898, efter at Komiteen til Frederiksborgs Slots genopførelse havde fuldendt sit arbejde, ændredes bevillingen således, at en part for et tidsrum af fire år skulle gives Komiteen for tilvejebringelse af midler til forskønnelse af Roskilde Domkirkes omgivelser. Til frilæggelse af Roskilde Domkirke skulle de gamle huse fjernes.

Roskildes centrum indtil sommeren 1908.

To torve: Raadhustorvet med springvandet og Nytorv, adskilte af de gamle huse, der senere blev nedrevet.

Disse blev nedrevet i 1908 og der indrettedes et anlæg som vises på nedenstående billede.

Raadhustorvet år 1908 efter nedrivningen af de gamle huse.

Alle kender vi billedet af vort dejlige torv en solskins lørdag formiddag år 1990.

Stændertorvet år 1990.

Der blev fra Varelotteriet i tidsrummet fra 1. april 1898 til 31. marts 1902 ydet et tilskud på 60.500 kr., og denne sum er det største bidrag, der blev tilvejebragt til planens gennemførelse. Ialt blev der ved komiteens arbejde tilvejebragt ca. kr. 166.000. Deraf gav Roskilde Sparekasse kr. 50.000, Domkirken ca. 30.000, 3 Roskilde borgere tilsammen 23.000 kr. og ved salg af en platte samt bortlodning af et maleri indkom der ca. 2.500 kr. Året for nedrivning af de gamle huse, 1908, blev et mærkeår i Roskildes historie. Ikke alene kom Domkirken til sin ret, men det var som om den gamle indsnævrede Smaakøbing samtidig smøgede Ravnekrogen af sig. Der kom lys, luft og plads i byens midte, og dette gav byen et helt nyt præg. Roskilde har ved hjælp af Varelotteriet fået et torv, som byen med rette kan være stolt af, skønnere end nogen anden plads i vore købsteder, fordi den helt beherskes af vor herlige og skønne domkirke.

De tilskud, Roskilde Borger- og Haandværkerforening har modtaget fra Varelotteriet siden den 1. april 1887 indtil 5. januar 1990, beløber sig til ialt kr. 953.333,33, som er anvendt i henhold til Varelotteriets vedtægter til gavn for borgerne i Roskilde by og omegn. Ifølge disse vedtægter har vi gennem årenes løb uddelt disse midler bl.a. til Roskilde tekniske Skole, Slagteriskolen i Roskilde, Teknologisk Institut, til forskellige legater til ældre håndværksmestre og deres enker. Også vor tidligere stiftelse i Jernbanegade 38 har gennem de mange år fået betydelige beløb til vedligeholdelse samt forskellige moderniseringer, alt i tidens ånd. Vi skal være taknemmelig overfor de medlemmer af R.B.H., der allerede i 1868 var med til at oprette det daværende Industriloteri, fordi foreningen, gennem de midler man får i dag fra Varelotteriet, bl.a. er i stand til at hjælpe og støtte de unge i deres uddannelse indenfor håndværk og industri. Fordelingen af overskuddet fra Varelotteriet har gennem årene ændret sig. Andre foreninger og institutioner er kommet til. Overskuddet fordeles nu efter, hvor mange lodsedler, der bliver solgt i det pågældende distrikt. Derfor, ved at købe en lotteriseddel i Varelotteriet hos en herværende kollektør, er du også med til at støtte vor gamle forening Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening. Det skal dog oplyses, at Roskilde med et årligt tilskud fra Varelotteriet på ca. 40.000 kr., er en af de byer udenfor København, som i dag får et af de største tilskud. Som omtalt senere, har vi i anledning af vort 150 års jubilæum oprettet to fonde på hver 50.000 kr. til henholdsvis Roskilde tekniske Skole og Slagteriskolen i Roskilde. Midlerne til disse to fonde stammer fra Varelotteriet. Foreningen kan også yde et individuelt beløb til videregående uddannel-

se til lærlinge og svende indenfor håndværk og industri, når ansøgning herom indgives til foreningen - medunderskrevet af vedkommendes mester. Samarbejdet mellem Varelotteriet og Roskilde Borger-Haandværker og Industriforening har altid været godt, og i den forbindelse vil vi gerne rette en tak til Varelotteriets nuværende direktør Hr. Steen Frey og hans personale.

Roskilde tekniske Skole

Hvem kan huske Roskilde tekniske Skoles første selvejede skolebygning.

Roskilde tekniske Skole - opført år 1883.

Ja, det er bygningen bag rådhuset, nu kærnerkontor, opført 1883. Materialerne fra det gamle rådhus blev brugt ved opførelse af denne bygning. I 1911 flyttede man til den meget smukke bygning i Absalonsgade, hvilket dengang betød en styrkelse for uddannelse af de unge håndværkslærlinge.

Roskilde tekniske Skole i Absolonsgade - opført 1911.

Men de nye tider efter anden verdenskrig medførte en udvikling, som aldrig tidligere er set. Den nye teknologiske udvikling betød en revolution indenfor alle fag og kræver i dag en langt mere kompli-

Roskilde tekniske Skole's nuværende bygninger - Maglelunden 2.

ceret uddannelse, ikke blot for lærlinge, men også for mestre og svende. Denne udvikling, som blot er i sin begyndelse, krævede helt andre forhold at arbejde under, og i året 1967 flyttede Teknisk Skole udenfor byen til Maglelunden, hvor den ene udvidelse efter den anden siden har fundet sted.

I året 1990, hvor Roskilde tekniske Skole også fejrer sit 150 års jubilæum, kan vi glæde os over, at R.B.H. og I. gennem de mange år har været med til at støtte den i dens arbejde for bedre og bedre uddannelse af de unge indenfor både håndværk og industri. De to første lærere var to praktiske håndværkere, malermestrene Ehlers og S. Fjelsted. Førstnævnte var medlem af vor forening, og i den komité, der rejste skolen, genfinder vi navn fra vor forenings stifterkreds. Blandt andet snedkermester L. Hansen, foreningens stifter. Allerede i 1854 gav man 20 Rdl. til opmuntring for eleverne. Men pengene sad ikke løst i lommerne på datidens håndværkere, så det var med det forbehold, at pengene skulle anvendes til at købe genstande for til uddeling imellem de mest værdige af eleverne. I foreningens nye love fra 1868 er under punkt c. anført: »Understøttelse til Aftenskolen for Svende og Haandværkslærlinges Uddannelse i Tegning, Skrivning og Regning«. Men bestyrelsen nøjedes ikke med dette. I 1869 opstod der en krise for teknisk skole, og foreningens bestyrelse satte sig i forbindelse med den bestående bestyrelse for teknisk skole og opnåede, at et udvalg fra R.B.H. og I-foreningens bestyrelse blev optaget i teknisk skoles bestyrelse. Dette var daværende formand, malermester og fabrikant L. Møller, urmager Th. Schwartz og bødkeremester H.J. Andersen. I 1886 udnævntes fabrikant L. Møller til skolens formand, hvilken plads han beklædte til sin død i 1890. Til brug for en oversigt over Danmarks håndværker- og industriforeninger, som skulle skrives af hr. cand. jur. C. Nyrop, skriver fabrikant L. Møller den 14. juni 1876 omstående brev, som er gengivet efter originalen.

Modell. 14/6 74

Zu Nyrop;

Som du har gaaet dit nye Forsyngsforvalg angaaende den
foraarværende Gaandrettelserforning findes jeg den
foraarværende indlagte Lov, og under forningens vedkom-
mende Dage, foraf de vil kunne se forningens
Formaal, Hilling og Virksomhed, og skal jeg det
sige endda bemærke, at Modellens Lov og Gaand-
rettelserforning er afholdt 1840, men om ordret
1868 og tallet for Gaandrettelser 280 Malmmeester.
Forningens Regnskaber tallet er 60 Malmmeester
og for at Lov af 3. 400 Malm. Forningens for
Tageyholer bestaaet af Pastor Tøstруп, Niels Skjold
og Malmmeester Schmecher, som adskillige
Holdsraad og indvilde med derved for Gaandrettelser
Gjældstet, Malmmeester Schwartz og Malm. Nyrop.
Der indvilde i de 5 Malmmeester 4 Officerer
hverdag 2 Tinner ad Gaandrettelser med 6 Tinner
Tageyning 2 Tinner Malmmeester og Skilling, og
Gjældstet er imellem 50 og 60. Forningens
3 Hæder. 1 Forningens Regnskaber 1. 400 Malmmeester,
bidraget er Malmmeester 2. 34 for forningens
Malmmeester affaldet er imellem 50 og 60. Forningens
Ligst. Forningens Lov af til Gaandrettelser
Ligst. Forningens Lov af til Gaandrettelser imellem
Gjældstet og Hæder, som forningens Lov af til Gaandrettelser
Fredrikborgs Gaandrettelser.

o. s. v.
Skjold.
Forningens Lov af til Gaandrettelser.

Brevet lyder således:

Roskilde, den 14. juni 1876

»Som svar paa Deres forespørgsel angaaende den herværende Haandværkerforening sender jeg Dem herved de vedlagte love og andre foreningen vedkommende sager, hvoraf De vil kunne se foreningens formaal, stilling og virksomhed, og skal jeg dertil kun endnu bemærke, at Roskilde Borger og Haandværkerforening er stiftet 1840 - men omordnet i 1868 og tæller for øjeblikket 280 medlemmer og har et fond af 300-400 Rdl. Bestyrelsen for tegneskolen bestaar af Pastor C. Tolstrup, undertegnede og Muremester Schumacher samt administrerende skoleraad og endvidere meddirektør Hr. Kancelliraad Glückstad, Urmager Schwartz og Malermester Kyhse. Der undervises i de 5 vintermaaneder - 4 aftener ugentlig - 2 timer ad gange - med 6 timers tegning - 2 timers regning og skrivning og elevtallet er imellem 50-60 - fordelt på 3 klasser. 1 forberedelsesklasse, 2 fagklasser. Bidraget er maanedligt 2 til 3 Mark for hver elev. Udstillinger afholdes kun ved forskellige Lejligheder. Foreningens forhold til Sjællands Varelatteri ses af vedlagte overenskomst imellem Sjællands Købstæder, som er tiltraadt af Frederiksborg Amts købstæder.

Ærbødigst

L. Møller

Formand for R.B. og H.«

Efterhånden som skolen voksede, og arbejdsfeltet udvidedes, begyndte de årlige tilskud i Rdl. I 1873, da man gik over til kroner, var tilskuddet på 100 kr om året. Dette tilskud voksede gennem årene, og foruden den årlige sum har Foreningen igennem de mange år ydet ekstraordinære bidrag som hjælp til oprettelse af nye fagklasser. Ved skolens hundredeårs jubilæum i foråret 1940 vedtog foreningen at skænke en jubilæumsgave, et fond på 2.500 kr, som skulle bære navnet Roskilde Borger- Haandværker- og Industriforenings Jubilæumsfond. Kapitalen må ikke forbruges. Renterne anvendes til anskaffelse af undervisningsmateriel. Ved foreningens 150 års jubilæum i år har man skænket et fond til teknisk skole på 50.000 kr. Ifølge denne fonds fundats må denne formue ikke formindskes, men renterne heraf skal bruges til at belønne de elever, som har udvist både flid og samarbejdsvilje. Endvidere vil de pågældende elever ved samme lejlighed få tildelt en medalje, som vor forening har ladet udføre. Denne medaljes fremstilling er helt og holdent skænket foreningen af Roskilde Bank A/S, til hvem der her rettes en dybfølt tak for denne fornemme gave. Med denne medalje følger vi også en gammel tradition op, idet R.B.H. og I. var blandt

Medalje til Roskilde tekniske Skole
udformet i anledning af foreningens 150 års jubilæum.
Fremstillingen er skænket af Roskilde Bank A/S.

de første til at uddele Fællesrepræsentationens medaljer for veludført svendeprøve. Festen, der blev holdt i den anledning, har altid fået et smukt og værdigt forløb.

Dog må der lige indskydes her, at man allerede den 23. oktober 1883 vedtog et forslag, at der af foreningens midler skulle anvendes et beløb til præmie for »duelig udførelse af svendeprøve«.

Foreningen har med glæde gennem mange, mange år støttet teknisk skole økonomisk. Ifølge foreningens 100-års jubilæumsskrift havde man fra 1887 (Varelotteriets oprettelse) indtil 1940 givet af Varelotteriets midler ca. 60.000 kr. Fra 1940 og indtil dato kan det nøjagtige tal oplyses, idet vi har skænket teknisk skole 182.409,10 kr, heri indbefattet det nye fond på 50.000 kr. Disse midler er gået til et virkelig godt formål, nemlig unge håndværkslærninges uddannelse. Det er bestyrelsen for R.B.H. og I.'s håb, at dette samarbejde med teknisk skole, som har været afbrudt nogle år, igen må få lov til at blomstre til glæde for begge parter. En særlig tak skal her rettes til Roskilde tekniske Skoles forstander, Per Lykke Christensen.

Slagteriskolen i Roskilde

Slagteriskolen i Roskilde år 1990.

Eventyret om Slagteriskolen begyndte i året 1954, da Slagteriernes Forskningsinstitut fik sæde i Roskilde. Ti år senere blev slagteriskolen oprettet, som en naturlig udbygning af Forskningsinstituttet. Derfor kunne man i 1989 fejre Slagteriskolens 25 års jubilæum. Også her på skolen har den tekniske udvikling sat sit stærke præg og under en dygtig ledelse forstået at følge med tidens krav. Det byggede areal er i løbet af de 25 år blevet mindst firedobbelt, og de opgaver, man har påtaget sig, er blevet mangedoblet. Skolen bobler af liv fra tidlig morgen til sen aften, unge EFG-elever får her en grundig uddannelse, faglærte går på videreuddannelse og ledelseskurser, uddannelse af virksomhedsinstruktører og meget andet. De sidste nye tekniske midler er taget i brug - f.eks. egen TV-produktion blandt andet til optagelse af videobånd til brug for undervisning. Også egen professionel OB-vogn danner grundlag for udendørs optagelser. Med dette professionelle udstyr har man fastlagt sin målsætning: Produktion af elektroniske billeder, video-tv programmer til Slagteriskolen i Roskilde, til dansk landbrug og levnedsmiddelindustri og andre organisationer. Slagteriskolen er et kursuscenter, men stiller også opholdsfaciliteter til rådighed for ele-

Medalje til Slagteriskolen i Roskilde
udformet i anledning af foreningens 150 års jubilæum.
Fremstillingen er skænket af Roskilde Bank A/S.

ver, teknikere og ledere. For at tilgodese denne nødvendige udvikling er der påbegyndt et byggeri, der vil udvide værelseskapaciteten væsentligt. Også en konferencesal er under bygning, således at kursuscentret efter udvidelsen vil råde over 70 dobbeltværelser og kursus- og restaurationsfaciliteter til 140 personer. Foreningens medlemmer fik ved et besøg på Slagteriskolen i 1986 det allerbedste indtryk af skolen og dens virke. Udviklingen er gået hurtigt, men det er vort indtryk, at skolen altid vil være på forkant med udviklingen. Foreningens samarbejde med Slagteriskolen i Roskilde er af forholdsvis ny dato. Den 16. marts 1988 blev en fundats underskrevet vedrørende et fond på 25.000 kr, hvis renter udelukkende skal gives en elev, fortrinsvis fra Roskilde og omegn, der virkelig har udvist flid og samarbejdsvilje. Dette samarbejde med Roskilde Slagteriskole er kommet til at betyde meget, både for Slagteriskolen, men ikke mindst for R.B.H. og I. Derfor har vi med glæde i anledning af foreningens 150 års jubilæum tildelt Slagteriskolen et legat på 50.000 kr, hvis betingelser er i overensstemmelse med legatet af 16. marts 1988. Ved overrækkelsen af legatet vil de pågældende elever i lighed med teknisk skole få overrakt en medalje.

Denne medalje er ligeledes betalt af Roskilde Bank A/S. Foreningen har ved overrækkelsen af legatet altid været repræsenteret ved foreningens formand, og det var egnetlig forstander K. Teglmand, som gav os ideen vedrørende medaljen, idet han gav udtryk for, at legatmodtageren skulle have et minde om denne dag. R.B.H. og I. glæder sig til, at dette samarbejde, som er indledt, vil fortsætte i årene fremover og retter her en særlig tak til forstander K. Teglmand.

Foreningen til opførelse af billige boliger (borgerstiftelsen)

Vor forening stod altid i forreste række og var rede til at støtte almennyttige og for kommunen og dens borgere gode initiativer. Allerede den 12. marts 1860 blev der ved en generalforsamling afholdt i Skandinavien, hvor 40 medlemmer var mødt op, vedtaget følgende forslag fra bestyrelsen: »Bestyrelsen gjorde Selskabet bekendt med, at der var sammensat en Comité i det Øjemed at faa opført en Bygning, hvori 8 mindre formueende næringsdrivende Borgere for en billig Betaling kunde erholde Husly eller Lejlighed, og Forslag i den Anledning om Foreningens Medlemmer vilde være villige til at skænke den Beholdning af Contanter, som Selskabet har opgivet indestaaende i Roeskilde Sparekasse 103 Rdl. 32 skilling med

Stiftelsen til opførelse af billige boliger - BORGERSTIFTELSEN,
opført 1871 på hjørnet af Støden og Højbrøndsstræde.

paaløbende Renter, som en Gave til det nævnte Øjemed. Lovforslaget blev af de tilstedeværende Medlemmer eenstemmigt vedtaget.« Således lyder ordene til os fra den gamle protokol for Roskilde Borger- og Haandværkerforening. Hermed var startskuddet givet. En nedsat komite skulle arbejde med at fremskaffe de nødvendige midler, således at det fremsatte forslag kunne omsættes i handling. Naturligvis genkender vi i denne komite mange navne fra foreningen, lad mig blot nævne nogle enkelte: malermester L. Møller, vejpiquer A. Manniche, tømremester L. Weber, skomagermester J.F. Pætges, kgl. agent O.H. Schmeltz og mange andre. Dog først i året 1871 blev der på hjørnet af Støden og Højbrøndsstræde opført en bygning bestående af tre lejligheder, hver igen bestående af to værelser og køkken samt et lille stykke have. Men bestyrelsen i R.B. og H. var ikke tilfredse med det opnåede resultat, og allerede ved en generalforsamling den 2. februar 1877, blev det vedtaget at tilskrive 'Foreningen til billige Boliger', således:

»I Aaret 1871 blev der meddelt Sjællands Kjøbstæders Industri og Haandværkerforeninger Bevilling for 5 aar på et fælles Varelotteri i Sjællands Varelotteri med en Betingelse, at ved et eventuelt Overskud, dette udelukkende maatte anvendes til velædigt Øjemed. Og da nu Lotteriet for denne Serie venter fuld Afslutning med de re-

spektive Foreninger til førstkommende Juni Termin, som for Roskildes vedkommende vil andrage ca. 5.800 Kr. med paaløbende Renter, saa er det Bestyrelsens Forslag at tilvende Foreningen med denne Kapital i Forening med Kr: 1.500. Det gav den i Trægaards-haven i Sommeren 1875 afholdte Bazar til fordel for de billige Boliger. Dette Overskud skal indskydes i bemeldte Stiftelse, der saaledes med Stiftelsens egne opsparede Penge vil andrage ca. 9.000 Kr. og i forventning af et Laan på ca. Kr. 7.000 , ialt Kr. 16.000, for hvilken Kapital efter fremlagte Tegning og Overslag vil kunne foretages en Bygningsudvidelse af omtalte Boliger, som i stedet for 3, vil blive forøget til 11 lejligheder, altsaa med 8 nye Boliger. Under forudsætning af at der for Roskilde Borger og Haandværkerforenings vedkommende, efter den Kapitalforøgelse som af Dem er tilbudt, med den Stiftelsen underlagte Autoritets Samtykke, giver Foreningen, saalænge den bestaar, efter nærmere fastsatte Regler udelukkende Rettighed af Besættelse på 3-4 Lejligheder, med dertil efter Stiftelsens Statutter kvalificerede Personligheder der enten i en bestemt Tid har været eller er Medlem af Roskilde Borger og Haandværkerforening, hvilket vi saaledes tror at maatte anbefale Foreningen som et værdigt og velsignelsesrigt Minde.«

Således var ordene, og naturligvis tog formanden for de billige boliger, malermester, fabrikant L. Møller, som også var formand for Roskilde Borger-Haandværker og Industriforening mod dette tilbud. Bestyrelsen for de billige boliger var dengang foruden L. Møller, skomagermester J.F. Pætges samt handelsforeningens repræsentant agent, senere konsul P. A. Schram. Allerede samme år 1877 til oktober flyttedag kunne otte nye beboere flytte ind i de nyopførte lejligheder. De seks lejligheder bestod af to værelser med køkken og de to sidste bestod af et værelse med køkken. Udgifterne til byggeriet blev ialt kr. 17.000, hvoraf man havde de 16.064 kr. Dette gav et underskud på kr. 939, og da man ifølge vedtægterne ikke kunne sætte lejeindtægterne op, vedtog man at afholde en bazar. Denne bazar, fortæller regnskabet os, gav et meget flot resultat, nemlig kr. 1.027,41. Disse boliger var efter datidens forhold meget attraktive, men udviklingen gik som bekendt hurtig. Allerede i 1901 måtte man indlægge vand i alle 11 køkkener, og i 1918 modtog man en opfordring fra en lejer om installation af elektrisk lys, da belysningen på grund af krigstiden af anden vej var meget vanskelig. Også dette blev udført til en pris af kr. 2.627,60, men allerede her gav en af byens borgere sit bidrag til de billige boliger ved at betale beløbet over de kr. 2000. Den ædle giver var købmand

Carl Andersen (kgl. agent O.H. Schmeltz' arvtager). Carl Andersen var på det tidspunkt Handelstandsforeningens medlem af bestyrelsen for de billige boliger. Senere i året 1926 betalte samme for installationen af to wc - elektrisk lys på trappegangene samt ny belægning på både gårdsplads og i porten. Borgerstiftelsen har gennem årene haft en stor goodwill hos Roskildes borgere, og har gennem årene fået skænket og testamenteret mange gaver. Således har mange af de borgere, der gennem årene har siddet i bestyrelsen, testamenteret betydelige beløb til denne institution. Nævnes her skal købmand, grosserer O.V. Simonsen, købmand Carl Andersen, blikkenslagermester C. Th. Dreyer, agent Johan Carl Madsen, konsul P.A. Schram, guldsmed Frk. Gold og sidst men ikke mindst vor bys store mæcen kgl. agent O.H. Schmeltz. Som det var tilfældet med foreningens stiftelse i Jernbanegade 38, kunne bygningen og dens faciliteter ikke i længden leve op til tidens store krav, og man besluttede derfor at sælge bygningen samt den tilhørende meget store have. Bygningen blev solgt i 1972 for et beløb af en million kroner. Ved fornuftig administration af disse penge lykkedes det at forøge formuen, således at man ved udgangen af 1984

Borgerstiftelsen i Jernbanegade nr. 68 og Kornerupsvænge nr. 1.

rådede over en formue på næsten 2,5 millioner kroner. I året 1984 blev bygningen på hjørnet af Jernbanegade og Kornerupsvænge sat til salg, og da foreningen for de billige boliger (Borgerstiftelsen) ved at købe denne ejendom på en god måde kunne anvende sin formue, blev denne ejendom erhvervet for 1.300.000 kr. Der er siden erhvervelsen den 1. februar 1985 blevet ofret betydelige summer på vedligeholdelse af denne ejendom. I bestyrelsen for Borgerstiftelsen sidder i dag foreningens formand K.M. Nielsen, Handelstandsforeningens formand købmand Erik Sundstrøm og kommunens repræsentant, for tiden Inger Ethelfeld. Formanden for Roskilde Borger-Haandværker og Industriforening K.M.Nielsen vil i vort jubilæumsår foreslå, at bygningen bliver smykket med ordene Borgerstiftelsen i smukke jernbogstaver, bl.a. for at hædre de mænd, som for mange år siden tog initiativet til at danne denne stiftelse.

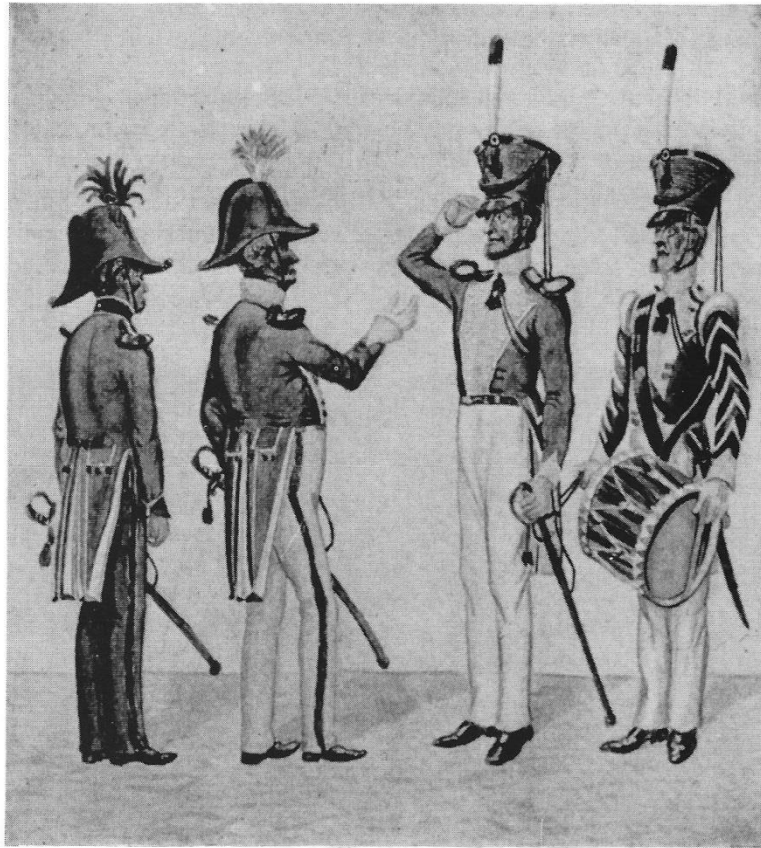
Et lille intermezzo

Alle kender vi Roskilde Garden. Vi glæder os, når den med fanen i spidsen med klingende toner fra et velspillende orkester en sommerdag med solen strålende fra en skyfri himmel, marcherer op ad Skomagergade.

Roskilde Garden år 1990.

Roskilde Gardens uniformer er en tro kopi af den gamle Roskilde Borgervæbnings uniformer, og føler vi ikke alle et sus fra fortiden, når vi beundrer garden, som marcherer forbi. Foreningen har deponeret to akvareller, udført af den kendte professor Jacob Kornerup, i Roskilde Museum. De blev i sin tid af Jacob Kornerup skænket til købmand O.V. Simonsen, der igen skænkede disse til Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening. Nederst på denne side gengives den ene af disse akvareller, som på en morsom måde giver os et indblik af dagliglivet i det forrige århundrede, hvor borgerbevæbningen var en væsentlig og vigtig del i byens liv.

Akvarel af professor Jacob Kornerup.

Der er et herligt liv over scenen: Chefen for borgerbevæbningen kaptajn C.N. Svejstrup giver en ordre til korpsets tambur, skomagermester J. Pætges, bag hvem ses trommeslageren. Bag kaptajnen står løjtnanten, møller P. Brønniche, Hersegade Mølle.

Foreningens medlemstavle fra 1918.

I 1918 vedtager man at anskaffe en ny medlemstavle af egetræ. Medlemstavlen er tegnet af arkitekt Marke, og er et fornemt stykke håndværksarbejde, som alle stadig kan glæde sig over. Et mesterstykke, udført af snedkermester G. Løndahl stod i en montre i flere år i foreningens lokaler, men blev i 1940 også overgivet til Roskilde museum. G. Løndahl findes blandt de 38 medlemmer, som er nævnt i foreningens første protokol. Vor opslagstavle fra 1926 er udført efter tegning af murermester Chr. Schledermann og snedkermester Jørgen C. Nielsen, ligeledes i egetræ, og ligeledes et fornemt arbejde, der gør den danske håndværker ære.

Foreningens tavle til meddelelser fra 1926.

En sølvdiregentklokke, som foreningen fik foræret af teknisk skole v. murermester Rasmus Sørensen og forstander ingeniør Knud Wolf ved vort 100 års jubilæum, bruges stadig flittigt ved vore bestyrelsesmøder samt generalforsamlinger. Derimod vil foreningen gerne her efterlyse en sølvdiregenthammer, som i 1915 blev foræret foreningen af æresmedlem, urmager Sophus Schultz. Denne er ikke mere i foreningens besiddelse, og selv om håbet er ringe, kunne det måske tænkes, at denne atter vil dukke op ved at blive omtalt her i dette festskrift. Foreningens emblem »Den forsøvede bi«, som er omtalt tidligere, vil foreningen gerne have et eksemplar af. Findes der blandt vore medlemmer nogle som stadig er i besiddelse af dette emblem, vil foreningen være taknemmelig for at få dette emblem overdraget som gave.

P.S. Naturligvis sendte foreningen et telegram den 16. april 1990, hvor man ønskede Hendes majestæt Dronning Margrethe II til lykke på hendes 50 års fødselsdag, ligesom man skænkede et beløb til »Folkegaven til Dronning Margrethe«.

Lidt fortid og lidt fremtid

Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening har altid haft dygtige og initiativrige personligheder som formænd. Nævnes skal to familier, som gennem generationer har sat deres præg på foreningen: Murermester Chr. Schledermann, der kom ind i bestyrelsen efter sin far C.J. Schledermann i 1912 og fra 1939 til sin død i 1958 var formand. Faderen havde siddet i bestyrelsen fra 1898 indtil 1912, og farfaderen murermester Johan Frederik Schledermann sad i det daværende repræsentantskab fra 1866 til sin død i 1874. Også en anden slægtning H. Schledermann sad i vor bestyrelse fra 1908 til 1914. Redaktør Georg Christensen var født i Roskilde i 1849 og levede hele sit lange liv i Roskilde. Han var søn af guldsmed C.L. Christensen, hvis navn findes i den ældste medlemsfortegnelse, og var medlem af bestyrelsen fra 1852 til 1856. Georg Christensen kom ind i bestyrelsen i 1889 til 1895, men blev atter valgt til bestyrelsen, endda som formand fra 1911 til sin død i 1926. Det var hans søn, journalist Carl Viggo Christensen, som skrev vort 75 års festskrift. Men mange, mange personer, har gennem de mange år udført et arbejde for Roskilde Borger-Haandværker og Industriforening, som vi ikke kan skønne nok på. Flere er efter endt gerning for foreningen blevet udnævnt til æresmedlem (se listen), men ligeså mange har frabedt sig den ære at blive udnævnt til æres-

medlem, ligesom mange er døde midt i deres arbejde for foreningen. De sidste ord skal handle om foreningens fremtid, som jeg tror vil blive tæt knyttet sammen med den ærværdige Roskilde Haandværkerforening en gang i fremtiden. I regnskabet for 1. november 1861 til 1. november 1862 kan man læse følgende: »Efter fremlagt Liste i Foreningens Locale er 39 medlemmer udtraadte af Selskabet fra 1. November, endvidere til Generalforsamlingen 3 Medlemmer«. At ialt 42 medlemmer er udtrådt samlet tyder på, at der måtte have været en del utilfredshed blandt medlemmerne, at der bl.a. var »fremtrædende borgere« som førte sig frem og følte sig mere lige end andre. Dette må have faldet de andre for brystet, hvorfor disse brave håndværkere udmeldte sig, og i 1870 blev Roskilde Haandværkerforening en realitet. Dog skal det siges her, at der aldrig har været et ondt ord mellem de to foreninger, tværtimod kan man ved at læse vore gamle protokoller, se, at samarbejdet de to foreninger imellem altid har været godt. I dag skriver vi 1990. Vi lever i fusionernes tid, ser at småt ikke kan trives, og derfor er ønsket om en sammenlægning af de to foreninger stort på begge sider. Det skal lige anføres, at der ikke findes en by i Kongeriget Danmark, på nær Roskilde, som har to håndværkerforeninger. Som det er vore medlemmer bekendt, blev der arbejdet på en sammenlægning af de to foreninger, da vi måtte forlade vore lokaler på Prindsen. Efter flere møder mellem de to foreningers bestyrelse, blev man enige om at afholde en ekstraordinær generalforsamling på samme dag, den 30. marts 1988, i begge foreninger. Ingen af medlemmerne ved disse to ekstraordinære generalforsamlinger var imod forslaget om en sammenlægning af de to foreninger, hvorfor der naturligvis blev arbejdet videre på en sammenlægning. Imidlertid opstod der visse vanskeligheder, idet man ikke fra kommunens side kunne gå med til at udnytte førstesalen i Roskilde Haandværkerforenings ejendom, Hersegade 9, til foreningens brug, ligesom en udbygning af lokalerne heller ikke kunne komme i betragtning. Tiden var kort, for kort til at føre disse forhandlinger igennem, hvorfor vi lejede vore nuværende lokaler i Hedegade 54. Men tanken, ideen, om en sammenlægning af de to foreninger Roskilde Borger- Haandværker og Industriforening og Roskilde Haandværkerforening er ikke og må ikke være død. Det bliver den fremtidige bestyrelse, som fortsat må arbejde videre for på en eller anden måde at opnå en genforening af disse to gamle, ærværdige foreninger, således at de, ved at trække på samme hammel, kan blive til en forening, der fortsat kan holde de gamle traditioner i hævd, til glæde og gavn for Roskilde by og Roskilde bys borgere.

Foreningens bestyrelse og kasserer i jubilæumsåret 1990

Siddende første række fra venstre:

Harald Møller, formand K.M. Nielsen, Hans Pedersen.

Stående bageste række:

Svend O. Sørensen, Holger Olsen, Werner Rasmussen, Jørgen Mortensen,
Henry Ougaard Jensen, Kjeld Pedersen, Harald Pedersen.

I anledning af Roskilde Borger- Haandværker og Industriforenings 150 års jubilæum fik jeg til opgave at skrive dette festskrift. Efter lange drøftelser i bestyrelsen om man skulle eller ikke skulle udgive et festskrift i anledning af vort jubilæum, blev man enige om at udgive et festskrift på ca. 30 sider. Dette var en bunden opgave at skulle skrive vor forenings 150 års historie på 30 sider, og det skulle snart vise sig at være en umulig opgave. Dog, når nøden er størst, er hjælpen nærmest. Roskilde tekniske Skole tilbød at trykke vort festskrift uden omkostninger for os, således at økonomien holder. Vor forening er Roskilde tekniske Skole dybt taknemmelig for denne fornemme jubilæumsgave. Der skal også her rettes en tak til Roskilde Bank A/S, som har skænket de medaljer, der i årene fremover skal uddeles til elever fra Roskilde tekniske Skole og Slagteriskolen i Roskilde i forbindelse med prisen for udvist flid og samarbejdsvilje.

Til at fortælle vor rige historie gennem tiderne har jeg benyttet de to tidligere jubilæumsskrifter fra 1890 og 1915, Varelotteriets 100 års jubilæumsskrift om Roskilde Domkirke ved Arthur Fang samt alle de gamle tilstedeværende protokoller.

Billedmateriale fra det gamle Roskilde har Roskilde bibliotek stillet til rådighed, mens de nutidige billeder er taget af fotograf Bennie Hansen.

Roskilde i september 1990
Harald Møller

Formænd i årene 1843-90. Kasserere, revisorer og medlemsantal i årene 1869-90.

År	Formænd	Kasserere	Revisorer	År	Medlemsantal
1843	E. C. Petersen				
1844	J. Nielsen				
1845	A. Manniche				
1846					
1847					
1848					
1849	P. Rasmussen				
1850	H.P. Cappel				
1851	L. Hansen				
1852					
1853	A. Manniche				
1854					
1855					
1856	C.L. Christensen				
1857	A. Manniche				
1858	F. Pøtges				
1859	P. Rasmussen				
1860	A. Manniche				
1861	H.P. Cappel				
1862	P.N. Grausen				
1863					
1864					
1865					
1866					
1867					
1868					
1869					
1870	L. Møller	J. Klein L. Schumacher	Carl Madsen	Chr. Rasmussen	1870
1871		Chr. Winther			
1872					
1873					
1874		J.B. Nonnegard			
1875			Carl Jensen		1875
1876					
1877					
1878	Ingen formand	Chr. Winther			
1879	Th. Schwartz				
1880					1880
1881					
1882	L. Schumacher				
1883					
1884					
1885	Wilh. Bang				1885
1886	N. Lander	F. Andreassen			
1887					
1888					
1889	L. Dreyer				
1890					1890

Bestyrelsesmedlemmer i årene 1891-1915.

1891	H. Hammer	S. Schultz	L. Schumacher	G. Christensen	H. Winther	N. Lander	L. Dreyer	C.F. Sørensen	Jens Müller
1892	H. Chr. Schaltz		Jacob P. Nielsen	V. Dorff	Emil Mathissen	N. Chr. Nielsen	L. Weber	S. Albrechtsen	
1893	Alf. Petersen			W. Frandsen	N.P. Nielsen	Th. Reimer	P. Petersen	C.B. Strøbyberg	J. Olsen
1894				V. Dorff			F. V. Thomsen	A. Christensen	
1895	S.P. Sørensen	F. Bruun S. Schultz	C. Schledermann						
1896									
1897									
1898									
1899									
1900									
1901									
1902									
1903									
1904									
1905									
1906									
1907									
1908		H. Schledermann							
1909									
1910									
1911	H. Chr. Schaltz		C. Schledermann	G. Christensen	A.P. Jensen				
1912									
1913									
1914									
1915		B. Guhle							

Formænd, kasserere, revisorer og medlemsantal i årene 1891-1915.

År	Formænd	Kasserere	Revisorer		År	Medlemsantal
1891	L. Dreyer	F. Andreasen	Carl Jensen	Chr. Rasmussen	1895	225
1892				J. Aarestrup		
1893						
1894						
1895	S. Schultz				1900	265
1896				C.B. Strøyberg		
1897						
1898	S. Schultz		A. Jensen	Sophus L. Andersen	1905	311
1899						
1900						
1901						
1902	S.P. Sørensen			H. Chr. Schaltz	1910	312
1903						
1904						
1905	G. Christensen			Carl Andersen	1915	293
1906						
1907						
1908						
1909						26
1910						ekstraord.
1911						
1912						
1913						
1914						
1915						ekstraord.

Bestyrelsesmedlemmer i årene 1916-1940.

1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940	H. Chr. Schaltz Jørgen Krogh	B. Guhle	C. Schledermann	G. Christensen	A.P. Jensen	L.P. Jacobsen Fred. Brandt	F.V. Thomsen V. Ernløft	A. Christensen	Jens Møller A. Jensen
	Th. S. Larsen			Wilh. Pedersen				Volmer Nielsen	C.A. Palsberg A. Sørensen
		V. Kristensen		J. Parbo	Alf. Petersen	Traugott-Olsen			E. Andersen

Formænd, kasserere, revisorer og medlemsantal i årene 1941-1990.

Formænd		Kasserere		Revisorer		Ar	Medlemsantal
1941	Chr. Schledermann	Johs. Andreasen	Anders Petersen Sv. Holme	V. Jensen	1960	367 16 ekstraord.	
1942							
1943							
1944							
1945							
1946							
1947							
1948							
1949							
1950							
1951	K. M. Nielsen	K. Hammerhøj	K. Mathiasen	M. Reisby	1970	352 22 ekstraord.	
1952							
1953							
1954							
1955							
1956							
1957							
1958							
1959							
1960							
1961	K. M. Nielsen	Harald Møller	Kjeld Pedersen Jens Madsen	Knud V. Larsen	1985	279	
1962							
1963							
1964							
1965							
1966							
1967							
1968							
1969							
1970							
1971	K. M. Nielsen	Harald Møller	Engelsborg Olsen	Marius Nielsen Ingen Aage Mikkelsen Knud V. Larsen	1980	302	
1972							
1973							
1974							
1975							
1976							
1977							
1978							
1979							
1980							
1981	K. M. Nielsen	Harald Møller	Kjeld Pedersen Jens Madsen	Knud V. Larsen	1990	232	
1982							
1983							
1984							
1985							
1986							
1987							
1988							
1989							
1990							

En særlig tak til:
Borgerstiftelsen
Roskilde Bank A/S
Roskilde tekniske Skole
Slagteriskolen i Roskilde
Unibank - Roskilde